

2011-05-19

511-1718-11
1233-220

Vår referens

Miljöavdelningen
Per Carlsson
040/044- 25 23 66

Enligt Sändlista

**Fastställelse av skötselplan för naturreservatet
Foteviksområdet i Vellinge kommun och Malmö stad**

Länsstyrelsen har utarbetat förslag till skötselplan för naturreservatet Foteviken i Vellinge kommun och Malmö stad. Naturreservatet beslutades den 19 maj 2011.

Skötselplaneförslaget har remissbehandlats samtidigt med förslag till bildande av naturreservatet Foteviksområdet i Vellinge kommun och Malmö stad.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm fastställer Länsstyrelsen skötselplanen 2011-05-19 för naturreservatet Foteviksområdet (bilaga 1) att gälla tills vidare.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 2.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, beslutande och Per Carlsson, föredragande.

Per-Magnus Åhrén

Per Carlsson

Bilagor

1. Skötselplan för naturreservatet Foteviksområdet, 2011-05-19
2. Hur man överklagar

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro/Bankgiro	E-post	www
205 15 Malmö	Kungsgatan 13	040-25 20 00 vx	040-25 22 55	6 88 11-9	skane@lansstyrelsen.se	www.lansstyrelsen.se/skane
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	044-25 20 00 vx	044-25 22 55	5050-3739		

Skötselplan för naturreservatet

Foteviksområdet

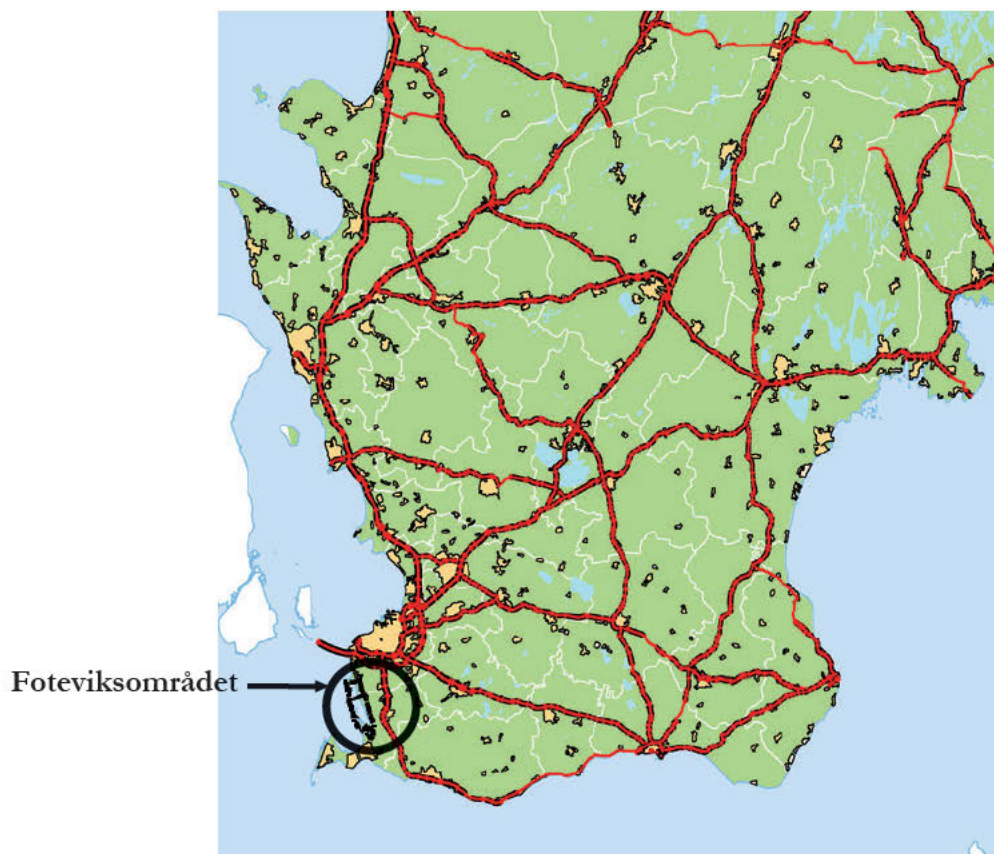
Fastställd 2011-05-19

Miljöavdelningen
Naturskyddsenheten

Dnr 511-1718-11
1233-220

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Diarienummer:	511-1718-11, 1233-220
Beslutsdatum:	2011-05-19
Titel:	Skötselplan för naturreservatet Foteviksområdet
Utgiven av:	Länsstyrelsen i Skåne län
Författare:	Per Carlsson och Måns Bruun
Beställningsadress:	Länsstyrelsen i Skåne län Miljöenheten, 205 15 Malmö Tfn: 040-25 20 00 skane@lansstyrelsen.se
Copyright:	Innehållet i detta dokument får gärna citeras eller refereras med uppgivande av källa
Tryckt:	Länsstyrelsen i Skåne län 2011
Omslagsbild:	Utdrag ur ortofoto (©Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2001/188)
Foton	Eva Ohlsson: Sid 4, 5, 9, 14, 16(underst), 18, 20, 23, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 37, 38, 40 och 47 Per Carlsson: Sid 21 och 39 Markus Franzén: sid 17 Anders Hallengren: sid 16 (överst) Tommy Holmgren: sid 15

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning

Inledning	5
1 Syftet med reservatet	6
2 Beskrivning av området	8
2.1 Administrativa uppgifter	8
2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden	11
2.2.2 Geologi och hydrologi	11
2.2.3 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria	11
2.2.4 Biologi	13
2.2.5 Kulturhistoriska bevarandevärden	17
2.2.6 Friluftsliv	18
2.2.7 Risk för skada	18
3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning	18
3.1 Övergripande mål	18
3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder	20
4 Specifika mål och skötselåtgärder för planeringsområdena	22
4.1 Planeringsområde 1	22
4.2 Planeringsområde 2	34
4.3 Planeringsområde 3	35
4.4 Planeringsområde 4	37
4.5 Planeringsområde 5	38
4.6 Planeringsområde 6	41
4.7 Planeringsområde 7	43
4.8 Planeringsområde 8	43
5 Friluftsliv	45
5.1 Tillgänglighet, parkering och informationsskyltar	46
5.2 Vägvisning	46
5.3 Vägar, stigar och leder	47
5.4 Renhållning och sanitära anordningar	47
6 Jakt och fiske	48
7 Tillsyn	48
8 Dokumentation och uppföljning	48

8.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	48
8.2 Revidering av skötselplanen	48
8.3 Uppföljning av kostnader	49
9 Kostnadsansvar och prioriteringar	49
10 Rödlistade arter	50
11 Källor	53
11.1 Inventeringar underlagsmaterial m m	53
11.2 Litteratur	53
11.3 Kartor	53
11.4 Databaser	53

BILAGOR

1. Områdesavgränsning
2. Planerings- och delområden
3. Anläggningar
4. Natura 2000 habitat
5. Fastigheter
6. Förekommande arter upptagna i fågel- och habitatdirektiven

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel- vilken redovisas i detta dokument

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t ex en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl a naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att

- långsiktigt bevara natur-, kultur- och geomorfologiska värden både i områdets marina miljöer samt i de sista resterna av utmark i ett odlingslandskap med mycket lång hävdkontinuitet.
- bevara stora sammanhängande, öppna och väl hävdade strandmarker med vattensamlingar, men även att skapa och restaurera sådana strandmarker på marker där bl a igenväxning och ohävd förekommer. Detta främst av ornitologiska och botaniska skäl men även för att gynna groddjur samt av landskapsbildsmässiga skäl.
- trygga områdets förutsättningar som uppväxtmiljö, skydd och som livsmiljö för fisk.
- bibehålla fågelarter i livskraftiga populationer och särskilda åtgärder vidtas för fågelarter som av regeringen har rapporterats förekomma i enlighet med bilaga 1 i Rådets direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet). Vadarfåglar och andra kustfåglar som är beroende av området som häckningsmiljö samt för rastning och övervintring ska särskilt prioriteras i fråga om åtgärder, skötsel och uppföljning.
- anpassa områdets tillgänglighet för rekreation och rörligt friluftsliv så att skador på natur- och kulturvärden inte uppstår.
- långsiktigt bevara och utveckla biotoper som utgör en livsmiljö för nationellt rödlistade växt- och djurarter, framförallt sydlig kärrsnäppa, grönfläckig padda, vitt stråfly, krisslor och strandpadda.

Syftet nås genom att:

- strandängarna sköts med årlig betesdrift
- slåttermarker sköts med årlig slåtter
- störningar på fågellivet minskas genom att tillträdesförbud införs på delar av området under häckningsperioden för vadare och sjöfågel.
- minska störningen på fågellivet genom att reglera aktiviteter som kan störa djurlivet.
- tillgängliggöra valda delar av naturreservatet för friluftslivet genom anläggning av parkeringsplatser, leder och utsiktsplatser
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper beaktas i den löpande skötseln av reservatet.
- buffertzoner, i form av åkermark på ursprunglig strandäng, finns kvar som skydd i närheten av bebyggelse och som möjlig resurs för naturvårdsåtgärder
- utföra åtgärder för att främja rödlistade arter. T ex anläggande av övervintringsplatser för hotade groddjur, restaurering av betesmarker, vassröjning, predator kontroll, begränsning av buskar och träd.

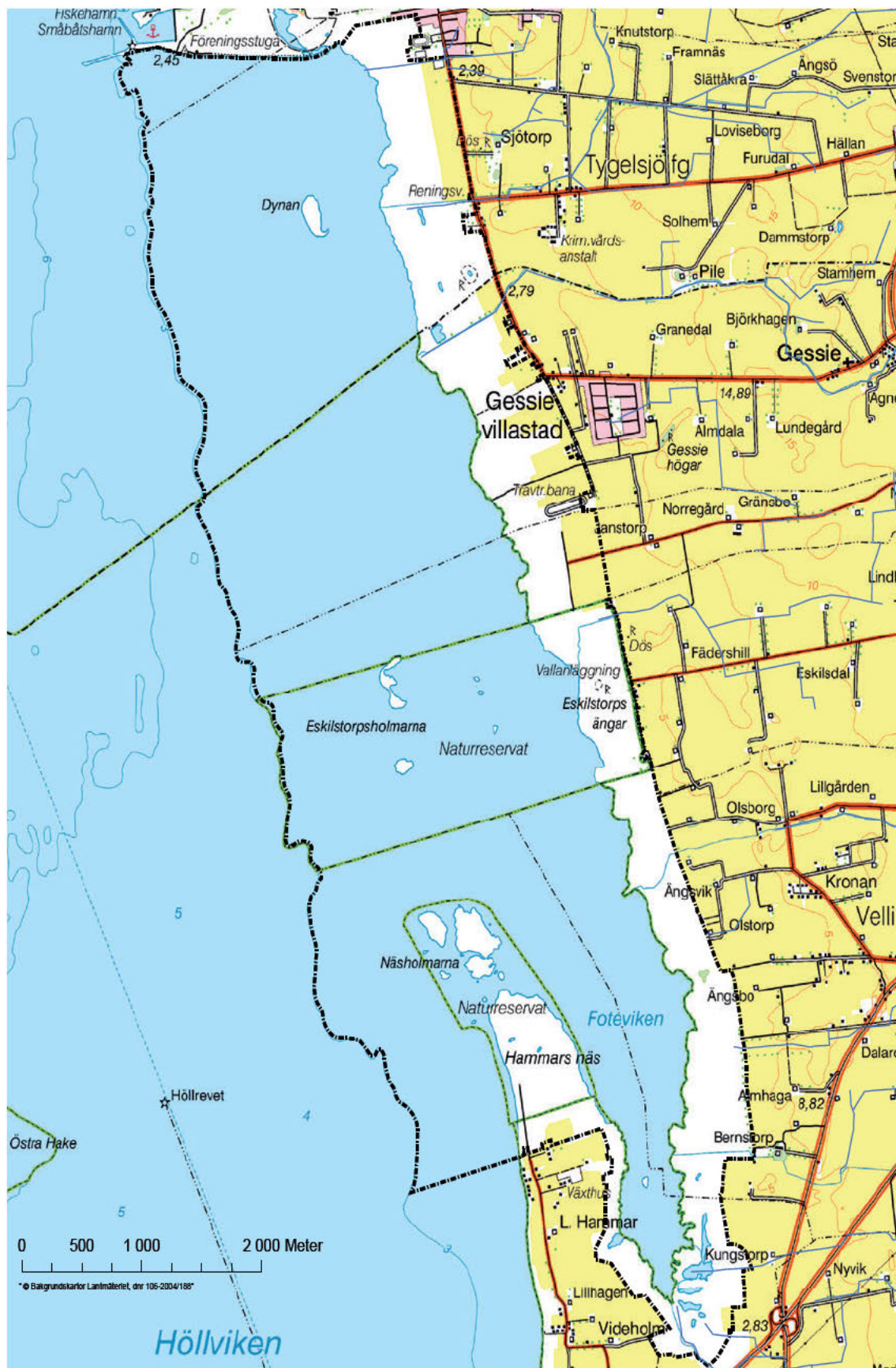

Fig 1. Reservatet är markerat med svart linje på ekonomiska kartan. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

2

Beskrivning av området

2.1	Administrativa uppgifter
Namn	Foteviksområdet
RegDOS nr	2013385
Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	2011-05-19
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län
Internationella åtaganden	Natura 2000 – områden; SPA SE0430002 ”Falsterbo – Foteviken” SCI SE0430149 ”Tygelsjö – Gessie” SCI SE0430095 ”Falsterbohalvön” SCI SE0430150 ”Vellinge ängar” Ramsarkonventionen; Falsterbo-Foteviken BSPA; Falsterbo Peninsula with Måkläppen,
Län	Skåne
Kommuner	Vellinge och Malmö
Församlingar/socknar	Tygelsjö, Gessie, Hököpinge, Eskilstorp, Vellinge och Stora Hammar
Vegetationszon	Nemorala zonen (sydsvenska lövskogsregionen)
Maringeografisk region	Öresund och Bälten
Typindelning enligt vatten- direktivet:	Skånes kustvatten nr 7
Vattenförekomst (HID):	Höllviken EU_CD: SE552800-125430
Naturgeografisk region	Nr 6, Sydvästskåne
Biogeografisk region	Kontinental
Läge	Områdets norra del är beläget ca en mil SSV om centrala Malmö och sträcker sig en mil söderut
Kartblad	Topografiska kartor: 2C SV och 1C NV
Ekonomiska kartor:	2C1d Klagshamn, 2C0d Näs-holmarna, 2C0e Vellinge, 1C9d Höllviksnäs och 1C9e Räng
Gränser	Området är markerat med punkstreckad linje på kartan i figur 1
Dikningsföretag	Df Torrläggning av mark till Tygelsjö nr 49 m fl hemman av år 1930, Tygelsjö rensningsföretag 1967, Df Gessie nr 12 m fl hemman 1926, Eskilstorp df 1962, Vellinge df 1958, Håslövs df 1951, Df St Hammar nr 17 m fl hemman 1928, Avvägning av vattenavlopp inom St Hammars socken 1880
Fastigheter och markägare	Enligt fastighetsförteckning, tillhör akten
Servitut och nyttjanderätter	Enligt fastighetsförteckning, tillhör akten
Arealer	Totalt 2664 ha Land 730ha Vatten 1934 ha

Förekommande markslag:	Naturbetesmark	ca 504 ha
	Slåttermark	ca 32 ha
	Betes/slåttervall	ca 12 ha
	Åkermark	ca 51 ha
	Ohävdad mark	ca 115 ha
	Övrig mark	ca 11 ha

Information om Natura 2000

I samband med inträdet i Europeiska Unionen har Sverige accepterat att delta i arbetet med att etablera ett nätverk av skyddade områden i Europa kallat Natura 2000. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen i enlighet med två direktiv inom naturvårdsområdet, EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet) och EU-rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) inklusive direktivens uppdateringar.

Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom naturreservatet kräver samråd och i vissa fall tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vellinge norra ängar

Förekommande naturtyper upptagna i habitatdirektivet

(* = prioriterad naturtyp)

Kod	Naturtyp	Ungefärlig areal
1110	Sublittorala sandbankar	1000 ha
1140	Ler och sandbottnar som blottas vid lågvatten	941 ha
1150*	Laguner	8 ha
1210	Årslig vegetation på driftvallar	5,5 ha
1310	Ler- och sandsediment med glasört och andra årliga	7 ha
1330	Salta strandängar	405 ha
6270	Årtika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ	4 ha

Natura 2000-arter

Habitatets utbredning finns även redovisade på karta, se bilaga 5

Det förekommer ett flertal arter inom naturreservatet som är rödlistade enligt artdatabankens rödlista över hotade arter, se sid 41.

Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP)

Cirka fem procent av Sveriges djur- och växtarter är hotade av utrotning. En satsning för att bevara dem och deras livsmiljöer ingår i Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas arbete för att lösa de stora miljöproblemen inom en generation, till år 2020.

Särskilda insatser behövs för att klara de mest hotade arterna. Därför har regeringen gett Naturvårdsverket i uppdrag att kraftsamla genom åtgärdsprogrammen. Under perioden 2005-2010 har Naturvårdsverket avsatt närmare 430 miljoner kronor för länsstyrelsernas arbete med framtagande och genomförande av programmen.

Totalt omfattar satsningen drygt 200 program och cirka 400 arter. En del program rör livsmiljöer för flera arter. Till 2015 är målet att andelen hotade arter i Sverige ska ha minskat med 30 procent.

Förekommande arter och biotoper för vilka det upprättats ett särskilt nationellt åtgärdsprogram är:

- Sydlig kärrsnäppa (*Calidris alpina* ssp. *schinzii*)
- Grönfläckig padda (*Bufo viridis*)
- Vitt stråfly (*Chortodes morrisii*)
- Hotade insekter på krisslor, här luddkrisslemal (*Digitivalva valeriella*)
- Strandpadda (*Bufo calamita*)

2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

2.2.1 Topografi

Foteviksområdet utgör till stor del ett grunt vattenområde (<3 m) mellan moränryggen Lilla Hammars näs som med vissa avbrott tycks fortsätta norrut i Näsholmarna, Eskilstorps holmar och längst i norr Dynan, och de flacka strandmarkerna i öster. Väster om holmarna sluttar bottnarna brantare ut i Öresund.

2.2.2 Geologi och hydrologi

De grunda bottnarna kan i vissa områden, exempelvis mellan Tygelsjös strandmarker och Dynan, torrläggas vid lågvatten. Vid extrema högvatten kan havsvattnet täcka större delen av strandmarkerna längs hela området. Strax väster om moränryggen börjar botten slutta brantare mot större djup och vågpåverkan avspeglar sig i botten genom en zon med böljeslagsmärken. På djupare vatten, som aldrig exponeras, finns inslag av sandbankar. Laguner, dvs helt eller delvis avsnörda havsvikar, finns främst i inre Foteviken på Kungstorp's marker. Den gamla strandlinjen går i östra kanten av lagunerna. På södra delen av Tygelsjö och Piles marker förekommer också lagunbildning. Öster om den strandvall som anlades i strandlinjen av Gessies strandmarker under mitten av 1900-talet, kan fortfarande den ursprungliga strandlinjens konturer såsom t ex vikar skönjas i form av mindre våtmarker. Den flacka och långgrunda kuststräckan har varit en av förutsättningarna för att vidsträckta strandmarker har kunnat bildas, trots den rådande landsänkningen (0-1 mm/år). Jordarten innehåller en ganska hög andel finjord som ger en god vattenhållande förmåga. Längs skyddade sträckor kan högvattnet istället avsätta sediment och ge en uppgrundning i form av marskland. Jordarten, marsktorv, som bildas genom vattenståndsväxlingar består av omväxlande lager av förmultnande växtdelar och sand.

Stormar och översvämningar för material med sig upp på land som bildar så kallade driftvallar. De mest markerade driftvallarna löper längs västra sidan av Lilla Hammars näs och alla de yttre holmarna norrut, men kraftiga stormar kombinerat med högt vattenstånd kan starkt påverka deras förekomst.

2.2.3 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria

Naturreseptatet Foteviksområdet är beläget i landets äldsta kända kulturbygd. Nuvarande landområde inom reservatet utgör resterna av kustbyarnas utmarker, mulbeten, och berör byarna Tygelsjö (inkl. Pile), Gessie, Hököpinge, Eskilstorp, Vellinge, Stora Hammar (inkl. Kungstorp) och Lilla Hammar.

Ända sedan människan började med boskapsskötseln har troligen strandmarkerna utnyttjats för bete. Havets översvämningar förhindrade igenväxning av träd och buskar och de saltpåverkade växterna gav ett smakligt bete för djuren.

Under 1800-talet skedde stora förändringar i jordbrukslandskapet: bättre redskap utvecklades, man införde nya växtföljder, ängs- och våtmarker dikades ut och odlades upp och

Häradsekonomska kartan (1910-1915)

upp till i höjd med Gessie villastad. Behovet av odlingsbar jordbruksmark var stort, men företaget visade sig inte vara lönsamt. I samband med bygget av Falsterbokanalen framkom förslaget att dumpa massorna i Foteviken. Man fick dock avsättning för massorna på närmare håll. Fram till 1930-talet förekom ett intensivt stenfiske som bl a ska ha försett Köpenhamn med grundstenar, men även Limhamn och Klagshamn.

Byarnas gamla utmarker, domineras än i våra dagar av beteshävd, även om betesdjuren på vissa marker troligtvis är många fler än vad man förr har haft tillgång till i området, och även består av fler hästar och andra raser än vad man tidigare haft. Vissa fällor har fått en annan användning än det traditionella fodernyttjandet och används som rasthagar för hästar, vilket ofta för med sig en mer omfattande fällindelning. I Gessie finns några områden som endast hävdas genom slätter. Främst i Gessie men även i inre Foteviken och på Lilla Hammars näs finns områden där hävden sedan länge upphört och igenväxningsvegetation breder ut sig. Där sjöstaket har satts innanför strandlinjen har bladvass kunnat få fäste och bidragit till en uppgrundning med stora vasshav. Sedan början av 1990-talet har dock vissa av dessa områden restaurerats av engagerade brukare. Sannolikt har den historiska betesdynamiken, i tid och rum, förändrats inom området och en mer konstant skötsel införts i de områden som hävdas, liksom ohävdan har blivit långvarig i andra delar.

åkerarealen utökades betydligt. Genom att man började odla foderväxter kunde man öka antalet nötkreatur betydligt och vi fick en stor folkökning. Odlingslandskapet genomgick en nästan fullständig omvandling mot fullåkersbygd, men strandmarkerna behöll ännu sina äldre, särpräglade funktioner.

Under 1900-talet har delar av strandmarkerna odlats upp, främst de som tillhör Tygelsjö och Gessie, men i många fall har de återgått till att vara fodermarker. Även Hököpings mulbetesmarks östra del förefaller ha blivit uppodlad vid jämförelse med äldre kartmaterial. Under första halvan av seklet, men även tidigare på 1870-talet, hade man t o m planer på att torrlägga Foteviken, åtminstone

2.2.4 Biologi

Marina

Artrikedomen bland växtplankton är på grund av den lägre salthalten mindre i södra Öresund än i de norra delarna.

Bottenvegetationen inom Foteviksområdet består i allmänhet av en dominans av nating (*Ruppia* sp) på de grundaste delarna och en med djupet ökande förekomst av nate (*Po-*

tamogeton sp), på 1 – 1,5 m djup, där det också kan finnas viss förekomst av *Zannichellia palustris*, hårsärv, som slutligen övergår i ängar med ålgräs (*Zostera marina*). I havsområdet mellan Klagshamn-sudden och Falsterbohalvön växer ålgräs ner till ett djup av 8 m. Den har dock sin största utbredning på 2 – 4 m djup.

De i Natura 2000 upptagna naturtyperna som finns i området är ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten och sublittorala sandbankar.

En marin inventering som utfördes hösten 2006, visar att vegetationens sammansättning i Foteviksområdet är tydligt påverkad av övergödning vilket märks i utbredningen av fintrådiga alger (på djup > 1 m). Kransalgen *Chara baltica* påträffades

på flera platser under inventeringen men inte med någon större utbredning.

Inre Foteviksområdet (Skånska rekognoseringskartan)

Terrestra

På land utbreder sig långsträckta, öppna och flacka havsstrandängar, eller saltängar som till övervägande del betas. På saltängarna är det översvämningar under vegetationsperioden som ger störst påverkan på växtligheten samt havets erosion. Där nötkreatur betar strandmarken ut i vattnet och där en marsk utvecklats (figur 8) finner man vanligen en relativt gles vegetation där naturtypen enligt Natura 2000 klassificeringen kallas ler- och sandsediment med glasört och andra annueller. Förutom glasört kan man hitta bl a havsnarv, saltnarv, strandaster, saltmålla, saltarv (i lite sandigare områden) och spridda tuvor av olika saltgräs.

Vegetationens täckningsgrad ökar med avstånd från vattnet i de mest strandnära delarna av marsklandet. Gräsen övergår till att domineras av krypven och rödsvingel och till de tidigare nämnda arterna kommer även havssälting. I nästa bälte från strandlinjen är salttåg en karaktärsart och växer även i de fuktstråk som kan sträcka sig relativt långt från strandlinjen. Inom detta bälte kan man även hitta gräset ormax (tex på Eskilstorps ängar), marrisp, strandkrypa, gulkämpar, strandmalört, strandrödtoppa och rödtoppa. Nästa vegetationsbälte översvämmas vid mer extrema vattenstånd och innehåller ofta fler arter. Rödsvingel växer även här, och andra arter som kan tillkomma är bl a fårsvingel, rörsvingel, ängsgröe, gulmåra, smal käringtand, smultronklöver, kustarun, strandkämpar, rödklint, krissla, luddkrissla, busktörne (speciellt på Eskilstorps ängar), ängsviol, trift, ryltåg och en mängd olika

starrarter. De ovan beskrivna bältena ingår i Natura 2000-naturtypen salta strandängar. De sänkor med förhöjd salthalt, skonor, som är vanliga i de mer strandnära delarna kan både vara helt kala eller täckas av salttålig vegetation som saltört, glasört, strandaster, saltnarv och havsnarv. Olika arter av saltgräs växer ofta i anslutning till skonorna.

Bernstorp

Laguner, helt eller delvis avsnörda havsvikar, är en prioriterad naturtyp enligt Natura 2000 – klassificeringen och har en vegetation som bl a beror på de specifika vattenförhållandena men de kan även vara helt fria från vegetation.

Strandvallars förekomst är starkt kopplad till vattenstånd, vindar och strömförhållanden. På dessa kan uppskölt organiskt material (makroalger och kärlväxter) läggas i strängar, driftvallar, vilka kan bilda substrat för Natura 2000-naturtypen annuell vegetation på driftvallar. Ingående arter i denna naturtyp är ofta t ex spjut- och strandmålla. Om förutsättningarna varit gynnsamma under en längre tid kan även perenn vegetation utbildas på strandvallarna.

Fåglar

Foteviksområdet är av internationell betydelse som fågellokal och är som sådan upptagen i våtmarkskonventionen (Ramsar) och utsett som Important Bird Area av Birdlife International. För kustfåglar är strandängarna och de långgrunda mjukbottnarna viktiga miljöer så gott som året runt då de erbjuder goda häcknings-, rastnings- och övervintringsmöjligheter.

För häckande strandängsfåglar utgör dessa miljöer resterna av en historiskt sett betydligt vanligare livsmiljö än vad vi ser i landskapet i dag och dessa miljöer är nödvändiga att bevara om livskraftiga bestånd av vadare ska finnas kvar i området. Bland de häckande kust- och

strandängsfåglarna finner man arter av vadare som strandskata, skärfläcka, rödbena, tofsvipa, större strandpipare, sydlig kärrsnäppa, enkelbeckasin och storspov. Sjöfåglar som ejder, gravand, knölsvan, grågås, storskarv, skrattnås, fiskmås, silltrut, havstrut och silvertärna utnyttjar de hävdade strandängarna och deras närmaste omgivning för häckning eller födosök, liksom flera tättingar, t ex sånglärka, ängsfiolärka och gulärta. I vassområdena finner man även häckande brun kärrhö, vattenrall, kärr- och sävsångare liksom skäggmes och sävsparv.

Vadarna undviker att välja boplatser som är närmare t ex träd, buskar, stängsel eller andra utkiksposter för rov- och kråkfåglar än 100-300 m. Markhäckande fåglar undviker också att häcka inom ett stort, flera hundra meter, avstånd till andra former av störningar, som mänskliga aktiviteter.

Regelbundna inventeringar sedan 1990-talet visar på kraftigt minskande populationer för de flesta arter av vadarfåglar, som strandskata, tofsvipa, rödbena, skärfläcka och större strandpipare. Vissa arter som brushane och svartbent strandpipare har försvunnit helt från området som häckfåglar. För sydlig kärrsnäppa är Foteviksområdet den viktigaste lokalen i landet. Mellan 2002 och 2007 har den minskat med nästan 40 % och den riskerar att vara försvunnen som skånsk häckfågel om fem år. Områdets betydelse för sydlig kärrsnäppa har lyfts fram på nationell nivå genom Åtgärdsprogram för hotade arter.

Ett alltför hårt bete som inte lämnar högre gräs-ruggrar, partier med högre vegetation och tuvor av fjolårsgräs inverkar negativt på fåglarnas häckningsframgång. Många arter väljer att lägga sina bon i skydd av högre vegetation fast de födosöker på öppen mark eller i strandbrynet. Om det är brist på lämpliga platser för bon minskar eller uteblir häckningen. Dessutom gynnas boplundrande predatorer (troligen räv och kråkfåglar) av hårt bete eftersom de lättare kan hitta fåglarnas bon. Detta har varit ett problem under senare år och kan i kombination med brist på boplatser vara åtminstone en förklaring till minskad häckningsframgång hos flera arter.

Foteviksområdets geografiska läge, längs flyttvägen, i anslutning till passagen över havet gör att en stor mängd rastande arter nyttjar området. De rastande arterna utnyttjar framför allt zonen mellan normalt hög- och lågvatten samt de grunda mjukbottnarna för födosök. Särskilt kan nämnas lungpipare, småsnäppa, brushane, myrspov, grönbena, tofsvipa och kärrsnäppa. Flera arter av sjöfågel som grågås, kanadagås, vitkindad gås, knölsvan, sångsvan, kricka och bläsand men även tättingar som berglärka, vinterhämling, bergfink, snösparv och lappsparv ses regelbundet bland de rastande fåglarna.

Det milda vinterklimatet och Fotevikens relativt skyddade läge, där fåglarna kan finna föda och lä vid hårt väder, gör att arter som t ex kanadagås, grågås och vitkindad gås, knölsvan,

Sydlig kärrsnäppa

sångsvan, vigg, knipa, salskrake och storskrake kan uppträda i stor mängd vintertid. Särskilt kan också nämnas områdets betydelse som övervintringslokal för bläsand. Tättingar kan stanna och utnyttjar då växternas vinterståndare.

Vintertid används området av ett flertal rovfågelarter som jagar över ängarna. Som exempel kan nämnas blå kärrhök, fiskgjuse, tornfalk, stenfalk, pilgrimsfalk, fjällvråk, jorduggla och havsörn.

Groddjur

Av de mer sällsynta groddjur som noterats inom området och då främst på Eskilstorps ängar är grönfläckig padda, *Bufo viridis*. Arten är mycket sällsynt och av Artdatabanken listad som akut hotad. Arten omfattas av ett särskilt åtgärdsprogram. Hoten mot denna art är bl a uttorkning av lekdammar genom sänkning av grundvattnet samt försämrade vattenkvalitet genom gifter och näringsämnen.

Strandpadda (stinkpadda), *Bufo calamita*, finns kvar i endast enstaka exemplar på Eskilstorps ängar. Arten betecknas som starkt hotad på Artdatabankens rödlista och ett åtgärdsprogram för arten har tagits fram.

Grönfläckig padda

Gul tuvmyra skapar kullandskap i miniatyr

Insekter

Den insekt som tydligast kan ses förekomma är gula tuvmyra, *Lasius flavus*. På de strandmarker som betas skapar den ett kullandskap i miniatyrformat. På de torrare delarna av strandmarkerna börjar de uppbyggnaden i en grästuva och för jord upp till grässvålen så att runda kullar på flera decimeters höjd kan bildas.

Vitt stråfly (*Chortodes morrisii*) är en nattfjäril som i Norden endast är känd från fem små lokaler utefter den skånska Öresundskusten och ungefär lika många på den danska sidan. Arten har även i övrigt en mycket begränsad världsbredning. I Sverige räknas den

som akut hotad och ett åtgärdsprogram har tagits fram för arten. Fjärilen är beroende av värdväxten rörsvingel i vars nedre bladskivor honan lägger sina ägg.

Luddkrisslemal (*Digitivalva valeriella*) är en fjäril som har en östlig utbredning och har sin nordgräns i Danmark – Skåne. Den enda kända lokalen i Sverige finns i Gessie, men man antar att den förekommit på fler lokaler som förstörts genom utdikning eller andra åtgärder.

Vitt stråfly

Fauna i vattnet och i mjukbottnar

Samtliga fiskarter förekommande i Öresund nyttjar med all sannolikhet Foteviksområdet under något skede av livet. Det kan röra sig om uppväxtplatser för yngel, lekplatser, som skydd och vissa arter lever hela sitt liv i området. Området är särskilt viktigt som uppväxtområde för ål och flatfisk.

De tillrinnande bäckarna har en fiskfauna bestående av öring, storspigg och småspigg samt en och annan ål. Öringen är i huvudsak i form av havsöringsungar, men även stationär öring förekommer. Bäckarna är med all sannolikhet av stor betydelse som reproduktionslokal för sötvattensarterna i området.

Karaktäristiska saltvattensarter för området är öring, ål (rödlistad och betecknas som akut hotad), skrubbskädda, torsk, pigghvar, sandskädda, rödspätta, näbbgädda (på våren) olika smörbultar och nålfiskar (som kantnål och havsnål). Tångräka och strandkrabba förekommer rikligt i området.

En inventering som gjordes på uppdrag av länsstyrelsen under hösten 2006 indikerade att både individantal och artantal av ryggradslösa djur var lägre än tidigare undersökningar har visat. Bland de ryggradslösa djuren kan särskilt nämnas den rödlistade Köpenhamns musslan (*Parvicardium hauniense*), som betecknas som sårbar. Vidare dominerar tusensnäcka (*Hydrobia* sp), borstmaskar (*Hediste diversicolor* och *Pygospio elegans*), hjärtmussla (*Cerastoderma glaucum*), slammärla (*Corophium volutator*) och fjädermygglarv (*Chironomidae* sp).

2.2.5 Kulturhistoriska bevarandevärden

Foteviksområdet är rikt på kulturhistoriska lämningar. Den äldsta kända fasta lämningen inom området är en boplatz strax norr om Näsholmarna, där som nu är havsbotten, från jägarstenålderns senare tid, ca 6000-5200 f Kr. På strandmarken väster om Pile gård ligger Pile ringvall som består av två koncentriska vallar med tillhörande vallgravar. I centrum finns en vattensamling. Ringmuren kan ha fungerat som en försvarsanläggning under vikingatiden. Den mest tydliga ”fornlämningen” är dock den gamla grässhålen på de marker

som legat till bete sedan urminnes tider. Den tros ha utvecklats genom kombinationen högt grundvatten och kontinuerlig hävd genom bete eller slåtter.

2.2.6 Friluftsliv

Naturreservatet har ett mycket stort friluftsvärde med sitt läge i ett högexploaterat landskap. Närheten till Malmö, Vellinge och Höllviken bidrar till ett högt besöksstryck. Området besöks av människor med många olika intressen. Nämnas kan fågelskådning, vindsurfing och ridning. Se vidare under rubriken 5 Friluftsliv.

2.2.7 Risk för skada

Den största risken för områdets värden är att hävden upphör.

Eskilstorps ringvall

3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande mål

Det övergripande målet är att långsiktigt bevara naturreservatets natur-, kultur- och geomorfologiska värden. Detta innebär bland annat att för områdets naturtyper och arter inom Natura 2000 ska gynnsam bevarandestatus uppnås. Målet är även att uppnå gynnsam bevarandestatus för de arter som omfattas av åtgärdsprogram eller är rödlistade och som är knutna till naturtyperna.

För naturreservatets havsmiljö gäller bland annat att vattnet ska vara av god kvalitet, att naturliga processer verkar och ingående arter erbjuds en livsmiljö med så liten grad av mänsklig störning som möjligt. För landdelen är målet att bland annat bevara de naturliga

strandmarkerna i god hävd och att skapa eller restaurera sådana där igenväxning breder ut sig eller där hävden är ogynnsam. Strandmarkerna hålls fria från träd och buskar och det betade fältskiktet ska utgöra en mosaik i struktur och artsammansättning. Känsliga och utsatta arter ska erbjudas en miljö så skyddad från negativ störning som möjligt.

Områdets hydrologi bör restaureras eller på annat sätt anpassas, i rimlig omfattning, där den är mycket påverkad och där det skulle kunna ge en stor positiv effekt på ingående naturtyper och arter.

Fornlämningar och andra kulturelement ska bevaras, underhållas och synliggöras.

Bevarandemål för Foteviksområdet enligt N2000

Areal och typiska arter

- Naturtypen Salta strandängar (1330) ska omfatta minst 405 ha och kan med fördel öka i areal och ersätta de bladvassområden som förekommer. De för naturtypen typiska arterna saltmålla, havsnarv, strandmaskros, smultronklöver, backtrift, gulkämpar, ormax, havsnarv, rödtoppa och saltnarv ska förekomma i livskraftiga populationer i området.
- Naturtypen Ler- och sandsediment med glasört och andra annueller (1310) ska omfatta minst 10 ha. Naturtypen kan tillåtas variera på grund av naturliga förlopp. Den skall dock ej ersättas av bladvassvegetation. De typiska arterna saltört, saltnarv, glasört ska förekomma i livskraftiga populationer i området
- Naturtypen Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten (1140) ska omfatta minst 941 ha. Den för naturtypen typiska arten bandtång skall förekomma.
- Naturtypen Annuell vegetation på driftvallar (1210) ska omfatta minst 5,5 ha. De för naturtypen typiska arterna flikmålla, strandmålla, sodaört och baltisk marviol ska förekomma i livskraftiga populationer.
- Naturtypen Sublittoral sandbankar (1110) ska omfatta minst 1000 ha. Den för naturtypen typiska arten bandtång skall förekomma.
- För naturtypen Sublittoral sandbankar (1110) ska arealen vegetationsklädda sandbottnar bibehållas eller öka
- Naturtypen Laguner (1150) ska omfatta nuvarande areal på minst 8 ha

Struktur och funktion

- Området fortsätter vara öppet med omväxlande markfuktighet och med endast enstaka träd och buskar.
- Området fortsätter att betas och betestrycket är hårt.
- Ön Dynan får ej beträdas.
- Vass får förekomma i mindre dungar men huvudsakligen betas strandängen ända ut i vattnet.
- Zonen mellan strand och vass bör ha betats så att en vattenspegel bildas, d.v.s. att en blå bård bildas.

Fåglar (se bilaga 7)

- Individantalen av respektive fågelart skall bibehållas eller öka i området.
- Livsmiljön för respektive fågelart skall bibehållas eller öka sin nuvarande areal.
- Artdiversitet och abundans av de växter, insekter, fisk och bottendjur i området som är viktiga för fågellivet som föda skall bevaras eller ökas.

3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

Fodermarkerna sköts i första hand genom årligt bete, i andra hand genom slåtter. I största möjliga mån eftersträvas sambete med så stora fållor som möjligt. Bete av nöt och/eller häst eftersträvas.

Skötsel sker på ett sådant sätt att en blå bård, en hävdad strandlinje, bibehålls eller utvecklas längs i stort sett hela reservatets strandlinje. Bete prioriteras särskilt i de områden som är markerade som ”betesmark” på karta visande förslag på markanvändning för varje planeringsområde. Skötsel genom bete ger bland annat möjlighet till en mer varierad struktur på vegetationen än slåtter. Efter avslutad betessäsong har vegetationen ett mosaikartat utseende, där vegetationens höjd varierar; tuvor med fjolårsgräs kan skönjas och tillåtas bildas och de varvas med mer kortbetade partier. Strandmarkerna är fria från träd och buskar där så inte annat anges för ett specifikt planeringsområde.

Strandmarkerna bör generellt vara fria från träd och buskar. Detta främst för att gynna de hotade arter av markhäckande fåglar som annars undviker att utnyttja stora arealer av i övrigt lämplig mark för att häcka. Träd och buskar utgör också utkiksposter för borövande fåglar. På de flesta naturbetesmarkerna i reservatet finns inga eller väldigt få träd och buskar, men högre vegetation finns ofta i ägogränser. Bärande och taggiga träd och buskar fyller dock en viktig funktion för t ex pollinerande insekter och andra fågelarter. Trots detta är det den busk- och trädlösa strandmarksbiotopen som skall prioriteras. I den mån träd och

buskar utgör ett indirekt hot mot fågellivet bör de begränsas till en höjd av max 3,5 meter.

Vassarna i området är av skiftande ålder och kvalitet. Länsstyrelsen har genomfört en inventering av i stort sett alla i området förekommande vassbälten. Denna inventering ligger till grund för ställningstaganden i skötselplanen. De vassbälten som föreslås ligga kvar är i skötselplanen markerade som vass (planeringsområde 3). Vad gäller övrig vass föreslås nedtagning på sikt. Detta sker i samråd med berörda markägare/nyttjanderättsinnehavare. Åtgärder är i första hand till för att gynna vadarfåglarnas häckning.

En hög predation på fågelägg/ungar av ex räva, grävling, mink, kråkfågel och trutar kan medföra att länsstyrelsen ger tillstånd för skyddsjakt och annan predator kontroll.

För att minimera störningen på markhäckande fågel bör stängslingsarbeten och strandstädning utföras innan den 1 april.

Makrocykliska laktoner exempel Avermectiner och Milbemyciner, har visat sig ha kraftigt negativa effekter på insektsfaunan i naturbetesmarker (jordbruksverket 2002). Som en följd av detta finns det misstankar att även fågelfaunan kan påverkas negativt av dessa kemikalier. Det är därför angeläget att denna fråga utreds noggrant. Om dessa negativa effekter kan beläggas bör användandet regleras.

Fornlämningar belägna på land, såsom ringvallar och medeltida hägnadsvallar ska vara

Rödbena

väl synliga i landskapet och skyddas mot igenväxtning och andra skador. Kulturelement som ängavallar med senare anor, hamlade träd, vanningar, översilningssystem ska vara väl synliga i landskapet och skyddas från igenväxtning och andra skador.

För att gynna florans, insekters och markhäckande fåglars krav på miljö bör betesdjuren släppas tidigast den **1 juni**. Naturreservatet består till övervägande del av fuktiga marker som lätt kan skadas av tramp, särskilt i slutet av betes- och vegetationssäsongen. Därför bör betesdjuren tas in senast den siste november innan trampskador uppstår.

4 Specifika mål och skötselåtgärder för planeringsområdena

Naturreservatet har delats in i 8 olika planeringsområden, med naturtyper som kräver olika skötselåtgärder, samt friluftsliv och skötsel av anläggningar (se bilaga 2 ”Planeringsområden” samt bilaga 4 ”Anläggningar”). Ett planeringsområde kan vara uppdelat i flera delområden.

•	Planeringsområde 1	Betesmark	ca 540 ha
•	Planeringsområde 2	Slåttermark	ca 21 ha
•	Planeringsområde 3	Vassområde	ca 80 ha
•	Planeringsområde 4	Åkermark	ca 50 ha
•	Planeringsområde 5	Öar och holmar	ca 75 ha
•	Planeringsområde 6	Marint	ca 1934 ha
•	Planeringsområde 7	Slätter-betesmark	ca 12 ha
•	Planeringsområde 8	Övrig mark	ca 11 ha

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

4.1 Planeringsområde 1

Planeringsområde 1: Betesmark (ca 540 ha)

Naturtyper: Salta strandängar (1330). Ler- och sandsediment med glasört och andra annueller (1310). Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270).

Delområde	Namn
1:A	Tygelsjö ängar
1:B	Södra Tygelsjö, Pile – och norra Gessie Ängar
1:C	Gessie ängar
1:D	Hököpinge ängar
1:E	Eskilstorps ängar
1:F	Vellinge ängar
1:G	Kungstorps ängar
1:H	Södra Kungstorps ängar och Stora Hammars ängar
1:I	Lilla Hammars södra och mellersta ängar
1:J	Lilla Hammars Norra ängar
1:K	Lilla Hammars näs

Delområde 1:A   Tygelsjö ängar

Beskrivning:

Skötselområdet består av två typer av betesmarker; havsstrandäng och betesvall. I skötselområdet ingår dels mark som inte har klassats som naturtyp och där fältskiktet utgörs av en mer trivial vegetation och dels av naturtypsklassad mark.

Den strandnära delen i sydväst har troligen den gamla vassens rotfilt som bas och består av finsediment där fältskiktet bl a karaktäriseras av salttåliga växter som glasört och saltört. Den nordvästra delen kännetecknas mer av skonor och rännor där de blötare partierna floramässigt är snarlika marskområdenas. Naturtyp enligt Natura 2000 – klassificeringen är ler- och sandsediment med glasört och andra annueller. Lite längre från strandlinjen och på torrare mark dominerar naturtypen salta strandängar med arter som vårbrodd, blåsklöver, gulkämpar, gulmåra, havssälting, hirsstarr, knägräs, rödtoppa, saltnarv, havsnarv, revfingrört, kustarun, ryltåg, krypven, rödven, knölsmörbomma, strandmalört och trift. Det stark hotade ettåriga gräset ormax har påträffats i området. Av andra rödlistade arter märks dikesskräppa, engelsk skörbjuggsört, strandnål, dansk iris och smal käringtand.

På denna, den norra delen av Tygelsjö ängar med dess betade strandlinje, häckar flera arter vadarfåglar såsom rödbena, skärfläcka, större strandpipare, tofsvipa och sydlig kärrsnäppa. Det område som främst utnyttjas för häckning ligger nordväst om uppsamlingsfållan, söder om norra diket och så långt ifrån den högre vegetationen på jordvallen i öster som möjligt utan att riskera skada av eventuellt högt vattenstånd. Vid Tygelsjöbäckens mynning noterades under våren 2007 spel av brushane . Området nyttjas även av rastande fåglar.

Den lite torrare marken i öster är bitvis näringspåverkad, vilket kan bero på att åtminstone delar kan ha varit uppodlade under en period, eller att gödning har spridits.

Tygelsjö ängar

Skötselmål:	Öppna busk- och trädfria betade marker Öppen strandlinje utan vass. Vassen vid Tygelsjöbäckens mynning skall dock stå kvar. (Se planeringsområde 3:A)
Restaureringsåtgärder:	Träd och buskar längs det norra diket tas bort. Träd längs det östra diket hamlas till en höjd av 3,5 meter. (hagtorns buskagen i den sydöstra delen får stå kvar).
Löpande åtgärder:	Fortsatt hävd genom betning. Rójning av buskar, hamling av träd och vassrójning vid behov.
Ev. övrig åtgärd:	Gömsle anordnas i anslutning till Per-Albin fortet vid det norra diket. Möjligheterna att låta Tygelsjöbäcken svämma över strandmarken samt i vissa delar återfå sitt gamla utlopp bör undersökas.

Delområde 1:B   Södra Tygelsjö, Pile – och Norra Gessie Ängar

Beskrivning:

Dominerande naturtyp enligt Natura 2000-klassificeringen är salta strandängar men det finns även inslag av t ex ler och sandsediment med glasört och andra annueller när våtmarkerna längs den gamla strandlinjen torkat ut samt laguner.

Vegetationen i de östra delarna uppvisar varierande grader av näringspåverkan vilket dels kan bero på att mindre områden varit uppodlade, och dels att man spridit gödning. Exempel på växter som förekommer här är hundäxing, revfingerört, svartkämpar, kråkvicker, mandelblomma, nysört och krypven. Inom de olika betesfällorna är den dominerande vegetationstypen av salttåg-rödsvingelkaraktär. Bland andra arter märks också trift, gulmåra, strandnål, ryltåg, gåsört, rödtoppa, smal käringtand, krypven, revfingerört, smultronklöver, gulkämpar, brudbröd, harklöver, jordtistel, puktörne, rödklint, slankstarr, glesstarr, rödven, tuvtätel och ängsgröe. I fuktigare delar växer även bl a strandkrypa, havssälting och glasört. Området har idag begränsade värden för markhäckande fåglar. Begränsande faktorer är framförallt vass och en mängd staket som skär igenom området men även höga träd i norr och söder gör det idag mindre lämplig som häckningsområde för markhäckande fåglar. Området uppvisar dock mycket hög potential att bli en värdefull lokal. Mindre häckningsförekomst av strandskata, större strandpipare, tofsvipa, kärnsnäppa och rödbena har noterats. I vassbältet utmed stranden häckar bl a brun kärnhök, skäggmes och vattenrall. Rördrom ses sällsynt vintertid. Inom området ligger Pile ringvall som betasår av två koncentriskt vallar med tillhörande vallgravar.

Vitt stråfly, knuten till bestånd med rörsvingel, förekommer i området.

Skötselmål: Öppna träd- och buskfria betade marker

Öppen strandlinje utan vass

Restaureringsåtgärder: Vassarna tas ner och bete införs. Staketen dras ut i vattnet så att strandkanten betas.

Löpande åtgärder: Fortsatt hävd genom bete.

Ev. övrig åtgärd: Möjligheten att låta Tygelsjöbäcken svämma över strandmarken samt återfå åtminstone delar av sina gamla utlopp undersöks.

Delområde 1:C   Gessie ängar

Beskrivning:

De östliga delarna av Gessie ängar mer näringspåverkade och har en mer trivial flora än västliga men det finns även fällor som har opåverkad flora i sin helhet. Ju längre västerut man kommer ju mer ökar inslaget av de karaktäristiska strandängsarterna vilket också sammanfaller med ökad fuktighet i marken och inslag av skonor och rännor. I de västra delarna växer bl a strandkrypa, havssälting, trift, saltört, gåsört, nålsäv, ängskavle, salttåg, krypven, gulkämpar, glasört, kvickrot, rödtoppa, blåsklöver, gulmåra, smal käringtand och kråkvicker. Mot öster är marken torrare och man kan finna bl a hundstarr, nysört, revfingerört, mandelblom, knölsörblomma, vårbrodd, gulmåra och brudbröd. Längs med markvägen till båthuset växer strandsötväppling som betecknas som akut hotad. Sydost om Gessie villastads båthus växer marrisp (rödlistad; missgynnad) som verkar vara smaklig för betesdjuren samt luddkrissla och under slutet på 1980-talet hittades här arter som bl a kustarun, dvärgarun, ormax och sumpgentiana. Detta område är numera i ena halvan ohävdad och i den andra endast svagt hävdad. Gräset rörsvingel växer inom vissa områden.

För området i sin helhet är den dominerande vegetationstypen, i de hävdade delarna som inte har varit åker, salta strandängar enligt Natura 2000 – klassificeringen. Längst i väster i de områden där hävden gått från bete till slätter, förefaller områden runt skonor och andra fuktstråk vara svårskötta.

Då praktiskt taget hela området är ohävdad mellan strandvall och strandlinje har Gessie ängar ett begränsat värde för vadarfåglar och någon häckning i större utsträckning förekommer troligen inte. I de hävdade områden öster om strandvallen har sannolikt mängden stängsel och de små fällorna en fränhållande effekt även på de mer tåliga arter som annars skulle kunna ha häckat där i större mängd. Under 2007 har häckning noterats av rödbena och tofsvipa i delområde 32.

Gessie ängar hyser även rödlistade insektsarter, bl a vitt stråfly och luddkrisslemal

Skötsel mål: Öppna betade marker
Vassbård mot havet (se delområde 3:B)

Restaureringsåtgärder: Vresrosbuskar på strandvallen tas bort.

Löpande åtgärder: Fortsatt hävd genom bete. Underhåll av vandringsled längs strandvallen.

Delområde 1:D   Hököpinge ängar

Beskrivning:

Områdena längs i norr och söder är utfyllnadsmarker från sockerbruket i Hököpinge. Dessa sköts idag genom slåtter med efterbete. Mellan utfyllnadsmarkerna ligger den ursprungliga betade strandmarken. Här finns stora marskområden med skonor. Den betade fällan inkluderar även området närmast strandlinjen vid bägge utfyllnadsmarkerna. Under en period mot slutet av 1900-talet började strandlinjen växa igen med framförallt bladvass. Vassen har tagits bort och hela Hököpinge ängar kantas numera av en värdefull blå bård. Dominerande naturtyp enligt Natura 2000-klassificeringen är salta strandängar med inslag av ler- och sandsediment med glasört och andra annueller. De båda utfyllnadsmarkerna har mycket begränsade florakvalitéer, men har sitt största värde för rastande och övervintrande fåglar. I det norra området finns två stora fuktpartier.

Strax väster om strandmarken ligger några revlar som om förutsättningarna varit gynnsamma kan uppvisa lite vegetation.

I betesfällans nordöstra hörna finns ett frånstängslat område med en grävd damm omgärdad av unga hamlade pilar. Där finns även en vinddriven pumpanordning som förser betesdjuren med vatten.

Hököpinge ängar är en häckningslokal för bl a gravand, gräsand, ejder, brun kärrhök, strandkata, större strandpipare, tofsvipa, sydlig kärrsnäppa och rödbena. De flesta vadarfåglar häckar i ett mycket begränsat område så långt från alla staket och högre föremål som möjligt mitt i delområdet.

Skötsel mål: Öppna träd- och buskfria betade marker
Öppen strandlinje utan vass

Restaureringsåtgärder: Slåttermarkerna övergår till betesmarker

Löpande åtgärder: Fortsatt hävd genom bete. Røjning av vass, buskar och träd vid behov.

Ev. övrig åtgärd: Anläggande av grodvatten i den nordöstra delen

Delområde 1:E   Eskilstorps ängar

Beskrivning:

Den stora samfällda betesfällan uppvisar en mosaik och mångfald av strukturer och småbiotoper. Floran är rik på typiska havsstrandängsarter. Marsklandet är välutvecklat och bjuder på olika förutsättningar alltefter väder och vattenstånd och utgör en betydande del av fällan. På våren blommar vattenmöja och kabbeleka i sänkorna. Strandnära växer bl a dansk-, engelsk- och vanlig skörbjuggsört. På den torrare delen av området är det gott om myrtuvor. Busktörne är rikligt förekommande i de torrare delarna. Det lilla gräset ormax växer främst i ringvallsområdet, liksom sumpgentiana, kustarun och strandnål.

På kalkfuktängens tuvor, i närheten av vanningen, växer bl a småvänderot, nålstarr, plattstarr, slankstarr, ängsstarr, hirsstarr, luddstarr, kabbeleka, vårklynne (på trampskadade ytor), ängsull, tagelsäv, agnsäv och sydlig knappsäv. Dvärgviol, vars enda förekomst i landet annars är på Öland och Gotland, har förekommit men inte setts till på senare år. Även göknycklar verkar ha försvunnit. I det angränsande diket, som går ner till stranden, växer bl a dikesveronika.

Grönfläckig padda har en av sina få lokaler i landet på just Eskilstorps ängar. Paddans lek- vatten finns främst i det omfattande skonsystem som ligger i anslutning till diket och vägen i strandmarkens västra mittdel. Paddorna rör sig dock inom ett betydligt större område för att leta efter föda och lämpliga övervintringsplatser, vilket även för den utanför reservatet. Enstaka individer av strandpadda förekommer också i området.

Eskilstorps ängar är en viktig lokal för kustfåglar och har regelbundet häckande par av gravand, snatterand, gräsand, strandkata, skärfläcka, större strandpipare, tofsvipa, sydlig kärrsnäppa och rödbena . Ängarna är även av stor betydelse för rastande fåglar och som övervintringslokal.

Skötselmål: Öppna busk- och trädfria betade marker
Öppen strandlinje utan vass.

Löpande åtgärder: Fortsatt hävd genom bete. Röjning av vass, träd och buskar vid behov.

Ev. övrig åtgärd: Möjligheten att t ex genom dämning hålla kvar mer vatten på ängarna undersöks

Delområde 1:F   Vellinge ängar

Beskrivning:

Vellinge ängar utgör den till yta största, gemensamt hävdade marken inom reservatet.

Centralt på strandmarken finns ett fränstängslat område (se delområde 8:C). Flera öppna diken och mindre bäckar passerar strandmarken. Bäckens som rinner ut centralt i området, strax norr om delområde 8:C, hyste så sent som på 1980-talet grönfläckig padda. Hela den betade strandlinjen kännetecknas av marskland med en mängd rännor och skonor.

I de torrare delarna finns stackar med gul tuvmyra, som ger den annars flacka marken karaktär och ett varierat mikroklimat för floran. Längs den östra gränsen är dock floran näringspåverkad och mer trivial i sin karaktär, även om man hittar bl a rödkämpar, mandelblom, gulmåra och knölsmörlblomma. Dominerande vegetationstyp enligt Natura 2000-klassificeringen är salta strandängar med inslag av bl a brudbröd, praktnejlika, marisp och busktörne. I skonor och andra vattensamlingar dominerar vattenmöja tidigt på sommaren. Efter uttorkning tar bl a glasört över.

Vellinges strandmark är mycket värdefull som lokal för både häckande och rastande fåglar. Speciellt viktig är den för vadare och bland dessa kan särskilt nämnas sydlig kärrsnäppa och skärfläcka. Av hela Vellinge strandmark är fällan söder om trädplanteringen, och främst det centrala området, i vilket ett vattendrag mynnar ut, det mest värdefulla för vadarfåglar. Vellinge ängar är den enda lokal i landet där svartbent strandpipare häckade under 2005. Andra Natura 2000-arter, förutom

Praktnejlika

alla de nämnda ovan, som nyttjar området är t ex ljungpipare, mindre sångsvan, sångsvan, vitkindad gås, röd glada, blå kärrhök, ängshök, grönbena, myrspov, brushane. Bland häckande kustfåglar märks även gravand, snatterand, gräsand, sked-and, ejder, småskrake, strandskata, större strandpipare, tofsvipa, rödbena och fiskmå .

Vitt stråfly och dess värdväxt rörsvingel noterades i delområdet vid inventeringar 2007.

Skötsel mål:

Öppna träd- och buskfria betade marker.
Öppen strandlinje utan vass

Restaureringsåtgärder:

Inga

Löpande åtgärder:

Fortsatt hävd genom bete. Röjning av träd, buskar och vass vid behov.

Delområde 1:G   Kungstorps ängar

Beskrivning:

Vid en jämförelse med kartan från 1699, Skånska Recognosceringskartan , häradsekonomiskaskartan och flygbilder från våra dagar är det tydligt att en stor förändring av strandlinjen har skett och att det sker en pålagring av sediment i Foteviken. För Kungstorps del verkar strandlinjen för 100 och särskilt 200-300 år sedan mer sammanfalla med västra kanten av det som nu betas. Väster om den gamla strandlinjen breder ett omfattande vasshav ut sig (se planeringsområde 3:C). Mellan det och betesmarken finns en relativt stor våtmark en lagun, som har förbindelse med Foteviken. I lagunen mynnar ett vattendrag. Förutom diken och laguner finns även andra mindre våtmarker och skonor på Kungstorps ängar. Dominerande vegetationstyp, enligt Natura 2000-klassificeringen, är på den hävdade delen av Kungstorps ängar salta strandängar med arter som t ex trift, gulkämpar, salttåg, strandkrypa, strandmalört, rödsvingel, krypven, blåsklöver, gulmåra, havssälting, strandkämpar, glasört, agnsäv och glesstarr. Där växer även luddkrissla. Området är träd- och buskfritt. Den gula tuvmyrans stackar bidrar till områdets karaktär. De många vallarna erbjuder dessutom torrare miljöer för diverse djurs bohålor.

I det inre Foteviksområdet häckar gravand, snatterand, kricka, gräsand, skedand, ejder, brun kärrhök, sothöna, strandskata, skärfläcka, större strandpipare, tofsvipa och rödbena . Kungstorps ängars betydelse som häckningslokal för vadarfåglar har minskat under senare år, bl a beroende på ökad predation från räv, grävling och kråka.

Under 2006 noterades marginell häckning av rödbena, tofsvipa och strandskata. Under 1980-talet, då nötkreatur dominerade som betesdjur, förekom t ex häckande brushane vid bäckmynningen .

Kungstorps ängar. Vassen till höger ingår i område 3:E

Skötselmål:	Öppna vass, träd- och buskfria betade marker.
Restaureringsåtgärder:	På sikt bör vassen vid lagunerna i den södra delen tas ner och övergå till betesmark
Löpande åtgärder:	Fortsatt hävd genom bete. Röjning av buskar och träd vid behov.

Gåsört och saltarv

Delområde 1:H   Södra Kungstorps ängar och Stora Hammars ängar

Beskrivning:

Betade marker med en igenväxande lagun med tillhörande skonor och rännor. I de fuktigare partierna dominerar blåmålla och saltört. På lite torrare mark växer även strandkrypa, rödtoppa, strandaster, gulkämpar, gåsört och salttåg. I övrigt hittar man också bl a kråkvicker, gulmåra, revfingerört, trift och smal käringtand. I söder avgränsas betesmarken av Hammarbäcken. Området har i stort sett förlorat sin betydelse som häckningslokal för vadarfåglar vilket troligtvis beror på att strandlinjen har vuxit igen med bladvass.

Skötselmål:	Öppna vass-, träd- och buskfria betade marker
Restaureringsåtgärder:	Vassen i de västra delarna bör försvinna på sikt.
Löpande åtgärder:	Fortsatt hävd genom bete. Borttagning av vass, träd och buskar

Delområde 1:I**Lilla Hammars södra och mellersta ängar****Beskrivning:**

Området, från norr till söder, har historiskt sett bestått av betade strandängar. Idag är det endast den mellersta delen som betas. Denna del är stark präglad av skonor, rännor och diken vilket bidrar till en variationsrik och värdefull miljö för djur och växter. På de övriga (ohävdade) markerna finns liknade strukturer, dock ej lika uttalade, som, om bete införs, kan utvecklas till värdefulla områden för flera skyddsvärda arter.

Skötselmål:

Öppna träd- och buskfria betade marker
Öppen strandlinje utan vass.

Restaureringsåtgärder:

Vassen i de mellersta och södra delarna tas bort och bete införs.

Löpande åtgärder:

Fortsatt hävd genom bete. Borttagning av vass, buskar och träd vid behov.

Glasört

Delområde 1:J   Lilla Hammars norra ängar

Beskrivning:

De betade markerna skiljer sig inte bara från övriga delar på Lilla Hammars näs, utan även från de andra områdena inom reservatet. Enligt Natura 2000-klassificeringen utgörs den lägre vegetationen av artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ. Bland arterna märks bl a praktnejlika, blodrot, mandelblom, fårsvingel, gulmåra, busktörne, hirsstarr, knägräs, käringtand, ljung, rödklint, stagg, vild morot, rödsvingel, rödven, rosen-dunört och tistlar. Framförallt hagtorn- och nyponbuskar breder ut sig och betesdjuren förmår inte hålla dem tillbaka. Inom den fränstängslade delen breder även bladvass ut sig. Luddkrissla har noterats inom området. Floran i den övriga delen av fällan håller på att naturaliseras med arter som bl a salttåg, smultronklöver, gulkämpar, havssälting, strandkrypa och trift.

Skötsel mål:	Öppna träd- och buskrika betade marker
Restaureringsåtgärder:	Träd och buskskiktet reduceras till ca 50% av nuvarande täckning
Löpande åtgärder:	Fortsatt hävd genom bete. Träd och buskar gallras vid behov.
Ev. övrig åtgärd:	Området med vass införlivas i betesmarken och vassen röjs.

Delområde 1:K   Lilla Hammars näs

Beskrivning:

Norrut fortsätter strandbetesmarken (2) med bevarad marsklandskaraktär där skonor och rännor skär genom området som även påverkas starkt av ändringar i vattenståndet. Detta blir än mer tydligt ute på de mycket flacka Näsholmarna (se skötselområde 5:D). Vid lågvatten torrläggs stora ytor av de grunda bottnarna, medan högvattnen kan helt täcka holmarna. Dessa utgörs av tre större och ett tiotal mindre holmar, uppbyggda kring en moränrygg och huvudsakligen täckta av marskörtv.

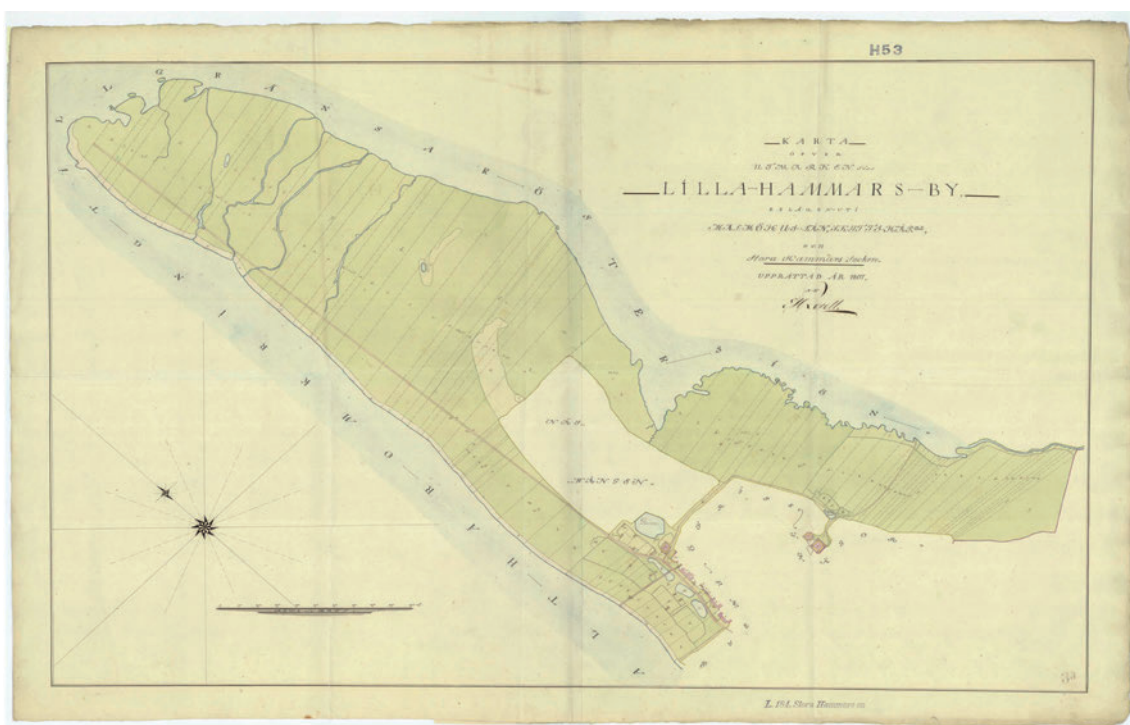
Norra delen av näset och holmarna domineras av naturtypen salta strandängar men med inslag av typen ler och sandsediment med glasört och andra annueller. I juni breder hav av trift ut sig, men det finns även rikligt med blåsklöver, gulmåra, havssälting och skräppor. I uttorkade skonor kan man under sensommaren se mängder av glasört och saltört. I övrigt växer bl a spjutmålla, saltmålla, knägräs, fårsvingel, gulkämpar, havssäv, smal käringtand, mandelblom, salttåg, strandaster, strandkrypa, strandmalört, saltarv, havs/saltnarv och rödtoppa.

Den västra strandlinjen av främst näset är uppbyggt av svallat organiskt och oorganiskt material och har bildat, åtminstone ställvis, en mindre driftvall. Denna driftvall påverkas starkt av stormar och vattenstånd och naturtypen annuell vegetation på driftvallar förekommer.

Lilla Hammars näs

Skötsel mål:	Öppna vass, träd- och buskfria betade marker
Restaureringsåtgärder:	Inga
Löpande åtgärder:	Fortsatt hävd genom bete. Röjning av vass, buskar och träd vid behov.

Lilla hammars näs 1807

4.2 Planeringsområde 2

Skötselområde 2: Slåttermark (20,7 ha)

Delområde	Namn
2	Slåtter

Beskrivning:

Slåttervallar.

Skötselmål: Sent hävdade marker.

Restaureringsåtgärder: Om möjligt bör marken skötas genom bete. Särskilt angeläget på statligt ägd slåttermark.

Löpande åtgärder: Slåtter med höbärgning och efterbete. På sikt endast sent bete. Statligt ägda marker skall skötas på ett sätt som gynnar rödlistade insekter

4.3 Planeringsområde 3

Skötselområde 3: Vassområden (ca 80 ha)

Delområde	Namn

3.A	Vass

Beskrivning:

Detta vassområde är den återstående resten av det före detta mäktiga vassområdet som fram 1990-talet sträckte sig från Gessiebäcken upp till Sjötorps ängar. Områdena längst ut mot havet och längst i öster är täta, kraftiga och mer än manshöga. Vassen däremellan däremot är gles, låg (ned till 1 meters höjd) och med inslag av gräs och andra örter. I området häckar sävsparv, sävsångare, rörsångare och skäggmes.

I området kan det i augusti rasta upp till flera hundra Acrocephalus-sångare, och den helt övervägande delen av dessa påträffas i ett smalt (20-80 meter) bälte längst ut mot havet (I samma bälte rastar rallar, skäggmes och sävsparv. Rastande trastsångare har vid två tillfällen under de senaste 15 åren fångats och ringmärkts i området. Vassområde av blandad kvalitet. 2/3 av området består av hög, kraftig och tät vass och 1/3 av medelhög (1,5-2,2 m), delvis tät vass av bra kvalitet.

Skötselmål:	Bibehållet vassområde

Restaureringsåtgärder:	Inga

Löpande åtgärder:	Inga

Ev. övrig åtgärd:	Anläggande av två gömslen.

3.B	Vass

Beskrivning:

Området sträcker sig längs hela den västra delen av skötselområde 1:C. Vassen längst i norr verkar hålla en art- och individrikare häckfågelfauna än övriga områden inom Gessievassen. Här häckar årligen brun kärrhök (1 par), gök (1 ”par”), sävsångare (3-5 ex), rörsångare (flera par), skäggmes (>2 par) och sävsparv (flera par). Det finns flera noteringar om spelande vattenrall och tillfälligt har även småfläckig sumphöna spelat i området. Årta, snatterand och skedand har påträffats i dammarna innanför vassen under häckningstid. Området är rikt på rastande Acrocephalus-sångare, och rara vass- eller vassanknutna arter som småfläckig sumphöna, blåhake, trastsångare och pungmes har påträffats. Genom vassbältet flyter Gessiebäcken och dess mynning är den enda plats som regelbundet utnyttjas av

sovande fåglar i Gessievassen. Här finner man ofta sovande svalor, ärlor och starar. Området håller också en betydande andel av övervintrande arter såsom, rördrom, vattenrall, sävsparv, gärdsmyg, blåmes och skägges. Vassområde längre söderut är av blandad kvalitet. Mitt i vassområdet finns en öppen betesyta med en våtmark.

Skötsel mål: Bibehållet vassområde. På sikt består stora delar av området av hög, kraftig, tät vass. Betesyten med våtmarken får finnas kvar men kan tillåtas växa igen.

Restaureringsåtgärder: Inga

Löpande åtgärder: Inga

Ev. övrig åtgärd: Anläggande av ett mindre fågeltorn i den södra delen

3.C Vass

Beskrivning:

Vassområde som ligger i de norra delarna av Eskilstorps ängar. Ej inventerat.

Skötsel mål: Vass med hög kvalitet

Restaureringsåtgärder: Inga

Löpande åtgärder: Inga

3.D Vass

Beskrivning:

Vassområde som ligger i de norra delarna av Eskilstorps ängar. Ej inventerat.

Skötsel mål: Vass av hög kvalitet

Restaureringsåtgärder: Inga

Löpande åtgärder: Inga

Vass vid Bernstorp

3.E Vass

Beskrivning:

Vassen i området är av skiftande kvalitet men sammantaget spelar den en stor roll för häckande, rastande och övervintrande fågel.

Skötsel mål: Vass av hög kvalitet

Restaureringsåtgärder: Inga

Löpande åtgärder: Inga

Ev. övrig åtgärd: Vassen i den nordöstra delen tas ner och ingår i skötselområde 1:F Vellinge ängar

4.4 Planeringsområde 4

Skötselområde 4: Åker (ca 50 ha)

Delområde	Namn

4.	Åkermark

Beskrivning:

Odlad åkermark

4.5 Planeringsområde 5

Skötselområde 5: Öar och holmar (ca 75 ha)

Delområde	Namn

5.A	Dynan

Beskrivning

Dynan är en holme som ligger drygt 400 m rakt väster om Tygelsjöbäcken. Holmen är låglänt men längs dess västra strandlinje har en mindre strandvall bildats av svallat organiskt och oorganiskt material, sk marskörtv. Nyare organiskt material bildar sk driftvallar. Centralt på Dynan finns några relativt stora sänkor som när de torkat ut på sensommaren domineras av saltväxter som främst saltört men även t ex glasört, saltarv och strandaster. Runt sänkor, i partier på strandvallen samt i öster växer bladvass, som på senare år fått en ökad utbredning. På och kring strandvallen finns spridda buskar med vresros, som också de har ökat.

Natura 2000-klassificeringen på holmen, är; ler och sandsediment med glasört och annueller i skonor och våtmarker, en mer eller mindre igenvuxen variant av salta strandängar i randområden och annuell vegetation på driftvallar. Dynan har vissa år även varit en viktig häckningslokal för skärfläcka. Under 2007 har noterats enstaka häckande par av ängspip-lärka, sävsparv, silvertärna, småtärna, rödbena, fiskmå, småskrake och kricka

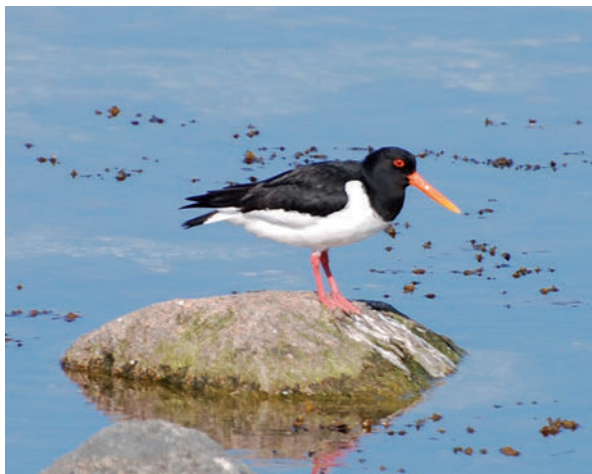
Dynan

Skötsel mål:	Öppen vass, busk- och trädfri holme
Restaureringsåtgärder:	Röjning av buskar, träd och vass
Löpande åtgärder:	Röjning av buskar, träd och vass vid behov

5.B Eskilstorps holmar

Beskrivning:

Eskilstorps holmar (Kuddarna) ligger upp till ca 1,5 km ut i det långgrundade havet. De är ca sex till antalet och de två yttersta holmarna är också de största. Den södra av dessa kallas även Tornholmen pga det stångmärke (sjömärke) som där finns. Holmarnas form och hur mycket som är synligt ovan vattenytan är påtagligt väderberoende. Holmarna är uppbyggda på en moränrygg som överlagrats med finkorniga sediment och marskörtv. De båda yttre har en meterhög drift- eller strandvall på sin västra sida. Övriga delar är låga och flacka, med genomkorsande rännor. Vegetationen är mer sparsmakad och ensartad på de mindre medan de större holmarna är mer gröna. Både holmarnas utseende, som t ex driftvallar, och vegetation påverkas av stormar med högt vattenstånd vilka kan åstadkomma kraftig erosion. Som exempel på växter man kan hitta på holmarna kan nämnas strandmalört, krypven, strandråg, vass, trampört, strandmålla, glasört, saltört, marviol, skörbjuggsört, strandkrypa, marrisp och strandaster. Eskilstorps holmar betades med får fram till 1945, därefter har betesdriften upphört.

Strandskata

Eskilstorps holmar ingår i ett fågel-skyddsområde och har regelbundet häckande par av knölsvan, grågås, gravand, gräsand, ejder, storskarv, strand-skata, rödbena, fiskmås, silltrut, gråtrut, havstrut och silvertärna. På senare år har även observerats vitkindad gås och skräntärna.

Skötsel mål:	Öppna vass, busk- och trädfria holmar
Restaureringsåtgärder:	Röjning av buskar, träd och vass
Löpande åtgärder:	Röjning av buskar, träd och vass vid behov

5.C Lilla hammars holme

Beskrivning:

Holmens vegetation dominerades tidigare av vass och kvickrot, men restaurerades av frivilliga under 2006 för att skapa bättre häckningsmiljöer för skrattmås och skärfläcka. Mot sensommaren samma år bestod bladvassen endast av kort stubb och i övrigt växte bl a strandkrypa, havsnarv/saltnarv, diverse mållor och skräppor. Försommaren 2007 hade vass och skräppor åter tagit överhand, men även saltgräs hade etablerat sig.

Lilla Hammars holme sedd mot väst

Skötsel mål:	Öppen vass, busk- och trädfri holme
Restaureringsåtgärder.	Röjning av vass
Löpande åtgärder:	Borttagande av vass, träd och buskar vid behov
Ev. övrig åtgärd	Förstärkning av holmen med grus

5.D Näsholmarna

Beskrivning:

Dessa utgörs av tre större och ett tiotal mindre holmar, uppbyggda kring en moränrygg och huvudsakligen täckta av marsktorv. Vid lågvatten torrläggs stora ytor av de grunda bottenarna, medan högvattnen helt kan täcka holmarna.

Holmarna domineras av naturtypen salta strandängar men med inslag av typen ler och sandsediment med glasört och andra annueller. I juni breder hav av trift ut sig, men det finns även rikligt med blåsklöver, gulmåra, havssälting och skräppor. I uttorkade skonor kan man under sensommaren se mängder av glasört och saltört. I övrigt växer bl a spjutmålla, saltmålla, knägräs, fårsvingel, gulkämpar, havssäv, smal käringtand, mandelblom, salttåg, strandaster, strandkrypa, strandmalört, saltarv, havs/saltnarv och rödtoppa.

Skötsel mål: Öppna betade vass, busk- och trädfria holmar

Restaureringsåtgärder: Röjning av buskar, träd och vass

Löpande åtgärder: Fortsatt hävd genom bete. Vid behov: Borttagande av vass, träd och buskar

4.6 Planeringsområde 6

Skötselområde 6: Marint (ca 1934 ha)

Naturtyper: Ler- och sandbottenar som blottas vid lågvatten (1140). Sublittoral sandbankar (1110).

Delområde	Namn

6	Fotevikens marina grundområde

Beskrivning:

Den övervägande delen av vattenområdet mellan Foteviken och Klagshamnsudden består av mycket grunda mjukbottenar. Mellan holmarna och land torrläggs stora ytor vid extrema lågvatten.

Ett omfattande stenfiske har förekommit, men trots detta finns det ganska rikligt med block kvar vilka syns mer eller mindre tydligt beroende på vattenståndet. Den långgrunda bottenen tillsammans med blocken gör att det är svårt att ta sig fram med båt i större delen av området.

Där finns dock även ett par djupare områden; dels ett strax väster om Gessie och Hököpinge ängar och dels en djupränna från Hammarbäckens utlopp i Foteviken (se figur 69). I närheten av mynningarna till vattendragen i området innehåller bottenarna inslag av dy. Även hela den inre delen av Foteviken har slammats igen betydligt under de senaste decennierna. Mätdata för detta saknas men att Foteviken både har slammats igen med mer dy och vuxit igen med bl a vass har observerats av de omkringboende som nyttjar området. Igenväxningen är tydlig vid jämförelse av ortofoton och äldre kartmaterial. Det skyddade läget tillsammans med det intensiva jordbruket med åkerdräneringar och rätade vattendrag, samt dagvattenledningar och enskilda avlopp är troligen starkt bidragande orsaker till förändringen.

Strax väster om moränryggen och holmarna sluttar botten brantare mot större djup och vågpåverkan avspeglar sig i botten genom en zon med böljeslagsmärken.

Naturtyper enligt Natura 2000-klassificeringen inom området är ler- och sandbottenar som blottas vid lågvatten samt sublittorala sandbankar (se bilaga 4).

Växtligheten inom grundområdet domineras av blomväxter såsom natingar (*Ruppia* spp) och natar (främst *borstnate*, *Potamogeton pectinatus*) på djup ned till 1 m, men inom detta område är vegetationen i huvudsak mycket gles beroende på den kraftiga vågpåverkan och växlingar i vattenståndet. Tätare bestånd finns dock i skyddade områden vid bl a Lilla Hammars näs. Natar föredrar mindre salt vatten och förekommer därför främst i närheten av vattendrags mynningar. På djupare vatten dominerar ängar av ålgräs (även kallad bandtång, *Zostera marina*) som kan växa ner till vattnets genomsnittliga sommarsiktdjup

Makroalger såsom blåstång, *Fucus vesiculosus*, och kransalgen *Chara baltica* växer sparsamt inom området. Mängden fintrådiga alger, som förekommer som påväxt på både blomväxter och andra makroalger, har ökat under senare år. Mattor, med lösa fintrådiga alger, driver ofta in och kan både ge upphov till utskuggning av den fastsittande vegetationen och till syrebrist vid nedbrytningen av det lösa materialet.

I blomväxtsamhällena lever många arter bottenlevande djur och de utgör en viktig miljö för fortplantning, uppväxt och födosöksområde för fisk. För olika fågelarter är alltifrån strandlinjen- och de ibland stora torrlagda bottenarna till större djup viktiga födosöksmiljöer. Som exempel på föda för olika fåglar kan nämnas insekter i vattenbrynet, bottenlevande djur, fisk men även vegetationen – t ex är nate en viktig resurs för knölsvan.

Skötsel mål: Bibehållit vattenområde

Restaureringsåtgärder: Inga

Löpande åtgärder: Inga

4.7 Planeringsområde 7

Skötselområde 7: Slåtter-betesmark (ca 12 ha)

Delområde	Namn
7	Slåtter-betesmark

Beskrivning:

Slåttermarker som efterbetas.

Skötselmål: Slåtter-betesmark

4.8 Planeringsområde 8

Skötselområde 8: Övrig mark (11 ha)

Delområde	Namn
8:A	Fotbollsplanen

Beskrivning:

Tidigare åker som nu mera fungerar som fotbollsplan.

Åtgärd: Anläggande av parkering i den södra delen (ej fotbollsplan)

8:B-C **Ohävdad mark**

Beskrivning:

Ohävdade marker i anslutning till tomtmark.

Skötselmål: Betesmarker

Restaureringsåtgärder: På sikt bör bete införas

8:D Ohävdad mark

Beskrivning:

Ohävdad mark i anslutning till Gessie villastads båthus

Åtgärd: Anläggande av parkeringsplats

8:E Ridanläggning

Beskrivning:

Ridbana för travhästar.

8:F Trädplantering

Beskrivning:

Centralt på Vellinge ängar finns ett fränstängslat område där träd har planterats. Detta är resterna av en försöksplantering från 1912, vars motiv är okänt. Den östra delen har fler träd, men då området inte betas håller den västra på att växa igen. I träd- och buskskiktet märks bl a tall, ask, alm, björk, pil, fläder, blåhallon, hagtorn, vresros och nypon. Träden och buskarna utgör möjliga utkiksposter och även boplatser för bl a rov- och kråkfåglar.

Skötsel mål: Öppen busk- och trädfri betesmark.

Restaurering åtgärder: På sikt bör träden försvinna och området betas.

Ev. övrig åtgärd: Anläggande av gömsle/plattform

8:G Ohävdad mark

Beskrivning:

Ohävdad mark väster om vägen till Lilla hammars näs.

Skötsel mål: Öppen busk- och trädfri betesmark

Restaureringsåtgärder: Området bör stängslas så att det ingår i samma fålla som Lilla Hammars norra ängar alternativt Lilla Hammars näs. Den södra delen där det finns en kräftdamm fränstängslas.

Löpande åtgärder: Området hävdas genom bete. Borttagning av träd och buskar vid behov

5 Friluftsliv

Naturreservatet nyttjas på olika sätt och i olika grad inom området. I den norra delen av havsområdet förekommer bl a båtsporter som kite- och windsurfing. Fritidsfiske förekommer både i bäckar och från mindre båtar.

Reservatet ligger i anslutning till North Sea Trail, eller den sk Östersjöleden, vilken i Sverige går längs delar av Öresund bort till Ystad. I reservatet leds den in och löper över Vellinge ängars norra halva.

Under kalla vintrar med is nyttjas området av skridskoåkare och isjaktseglare.

För den som är intresserad av floran på land har naturreservatet riktigt fina områden att erbjuda som t ex Eskilstorps ängar, vissa delar av Gessie ängar och Lilla Hammars näs. För fågelskådare uppvisar varje säsong ett mycket rikt fågelliv. Vid Eskilstorps ängar kan man från parkeringsplatsen under försommarkvällar höra grönfläckig padda och om man har tur även strandpadda

Både till havs och på land finns kulturhistoriska inslag som vittnar om människans närvaro i området.

Många av de naturvärden som finns är störningskänsliga på olika sätt. Det är därför viktigt att anpassa områdets tillgänglighet för friluftslivet så att skador inte uppstår, men även att öka allmänhetens möjlighet att ta del av områdets värden där så är möjligt.

Från Malmö går stadsbuss till Klagshamn där hållplats ligger endast 200 meter från reservatsgränsen. Regionbuss stannar vid ett par hållplatser längs väg mellan Vellinge och Höllviken. För den som väljer bil eller cykel är reservatet tillgängligt längs, i stort sett, hela reservatsgränsen. Mindre parkeringsplatser finns vid Eskilstorps ängar och norra delen av Lilla Hammars näs. Vid Eskilstorps ängar finns även ett bord med sittbänkar

5.1 Tillgänglighet, parkering och informationsskyltar även gränsmarkeringar

Områdets natur skall kunna upplevas i den utsträckning inte reservatets naturvärden riskerar att påverkas negativt. Naturreservatet nyttjas och besöks i varierande grad och under olika delar av året av människor med olika intressen. Efter reservatsbildandet väntas inte allmän-hetens sammanlagda nyttjande av området öka nämnvärt. Besökare kanaliseras till områden som görs mer lättillgängliga och med större möjlighet att ta del av naturvärdena, särskilt under perioden med beträdnadsförbud.

Under större delen av året då det inte råder beträdnadsförbud, kommer tillgängligheten generellt att öka genom anläggandet av fler spänger, genomgångar samt ett par utsiktsplatser. Idag finns skyltar uppsatta vid de två befintliga naturreservaten – Eskilstorps ängar och Lilla Hammars näs/Näsholmarna. Vid dessa finns även angöringsplatser och vid Eskilstorp ett bord med bänkar. Efter bildandet av naturreservatet föreslås angöringsplatser vid fotbollsplanen (Tygelsjö), vid pumpstationen (Tygelsjö), vid Gessie villastads båthus och vid Vellinge ängar.

Vid ett par av dessa föreslås att utsiktsplatser anläggs. Vid Tygelsjö ängar föreslås anläggandet av ett gömsle vid Per-Albinfortet samt två gömslen vid Tygelsjöbäckens mynning i anslutning till vassområdet (skötselområde 3:A). Ett mindre fågeltorn anläggs i närheten av Gessie villastads båthus samt ett större gömsle på Vellinge ängar inom skötselområde 8:F.

Mål:

- det ska finnas 6 skyltar med dels en allmän beskrivning av naturreservatet och dess föreskrifter samt information om aktuellt delområdes specifika värden.
- det ska finnas 6 parkeringsplatser, se bilaga 4
- det skall finnas 3 gömslen och 2 fågeltorn se bilaga 4
- det skall finnas möjlighet för allmänheten att ta sig in och ut genom området genom stängselövergång eller grind vid angöringsplatserna

Gränsmarkeringar skall utföras enligt anvisningar från naturvårdsverket. Det är särskilt viktigt att området för särskilt vattenområde tydligt utmärks i fält

5.2 Vägvisning

Idag finns vägvisning till de befintliga reservaten Eskilstorps ängar (skyltat från Vellinge) och Lilla Hammars näs/Näsholmarna (skyltat från Höllviken).

Mål:

- Minst 5 vägvisningsskyltar till reservatet bör finnas vid Klagshamn, Tygelsjö, Gessie, Vellinge och Höllviken.

Skötselåtgärder:

Förvaltaren ansvarar för kontakten med Trafikverket

5.3 Vägar, stigar och leder

Reservatet ligger i en exploaterad del av länet och det finns gott om vägar. Från E6/E22 kan man via byarna Klagshamn, Tygelsjö, Gessie, Vellinge och Höllviken enkelt nå reservatet. Möjligheterna att vandra i området är goda. Då beträdnadsförbudet införs kommer möjligheten att fritt vandra i naturreservatet begränsas under tiden 1 april-15 juli. För att ändå erbjuda möjligheter att ta sig ut till havsbandet finns vissa inskränningar i förbudsområdena. En markerad stig föreslås vid Gessie ängar. Stigen skall gå längs strandvallen. En markerad stig föreslås från Klagshamnsudden till Tygelsjöbäckens mynning (gömslen). En stig föreslås från Gessie villastads båthus till Vellinge ängar (fågeltorn). På ett par ställen är det nödvändigt att stigen går markvägar.

Mål:

- En karta med utmarkerade leder och stigar ska finnas i området.
- 3 stigar markeras inom reservatet (se bilaga 4).

Skötselåtgärder:

- Stigar i reservatet underhålls av förvaltaren vid behov. Vid behov kan nya leder eller stigar anläggas av förvaltaren eller med förvaltarens medgivande om det behövs för friluftsliv, rekreation, utbildning. Detta ska i så fall ske utan att områdets bevarandevärden skadas på ett betydande sätt. Stigarna ska markeras.

Befintlig parkering vid Eskilstorps ängar

5.4 Renhållning och sanitära anordningar

Det finns idag en soptunna för allmänheten vid Eskilstorps ängar. Om naturvårdsförvaltaren bedömer att det finns behov för det kan man komplettera med flera framöver.

6 Jakt och fiske

Jakt

Jaktintresset är stort i området, särskilt på fågel såsom änder och gäss.

Enligt tidigare beslut (Länsstyrelsens beslut den 24 januari 1931 Eskilstorps holmar och kringliggande vatten om 500 m från desamma) råder det jaktförbud på Eskilstorps holmar. I och med beslut om bildande av naturreservatet Foteviksområdet införs även jaktförbud på Dynan.

Naturreservatet medför i övrigt inga inskränkningar i rätten till jakt.

Fiske

Fritidsfiske bedrivs och av intresse är främst havsöring, torsk, gädda och plattfisk. För bestämmelser angående fiske hänvisas till Fiskeriverkets författningssamling

7 Tillsyn

Tillsyn ska ske genom naturvårdsförvaltarens försorg. Förutom Länsstyrelsens egen tillsyn bör uppdrag härom kunna lämnas till närboende

8 Dokumentation och uppföljning

8.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Syftet med uppföljning är att få en uppfattning dels om skötseln är den rätta och tillräcklig för att nå bevarandemålen och dels om tilldelade ekonomiska resurser används på ett kostnadseffektivt sätt. Uppföljning av områdets naturvärden såsom utpekade arter, naturtyper och friluftsanordningar ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Uppföljningen bör samordnas med den uppföljning som ska ske inom de Natura 2000-områden som finns i reservatet.

Uppföljning av bevarandemålen ska även ske genom sammanställning och utvärdering av skydd samt meddelade tillstånd m m.

Skötseln av reservatet och anläggningarna för rekreation och friluftsliv följs upp kontinuerligt så att skötsel- och bevarandemålen samt syftet med reservatet uppnås. En särskild plan för uppföljningen bör upprättas av naturvårdsförvaltarens. Skötseln av och åtgärder för arter som omfattas av åtgärdsprogram och andra särskilt specificerade arter såsom t ex strand-sötväppling och marrisp ska följas upp särskilt, inledningsvis för anpassning av skötseln. Naturvårdsförvaltarens svarar för uppföljning av skötsel mål.

8.2 Revidering av skötselplanen

Den beslutade skötselplanen gäller tills vidare med avseende på bevarandemål och riktlinjer för skötseln, men ny kunskap om hotade och hänsynskrävande arter ska beaktas i den löpande skötseln av naturreservatet. Vidare kan inventeringar och uppföljningar såsom basinventering inom natura 2000 och uppföljning av åtgärdsprogram medföra att nuvarande bevarandemål ändras eller att nya mål läggs till. Detta kan skapa behov av andra skötsel- och restaureringsåtgärder.

8.3 Uppföljning av kostnader

Uppföljning av statens kostnader görs årligen av den som ansvarar för skötseln

9 Kostnadsansvar och prioriteringar

Förvaltaren har kostnadsansvar för åtgärder som inte ingår i den normala skötseln. Åtgärder för vilka det utgår miljöstöd bekostas av markägare/arrendator

	Åtgärd	Var	När	Kostnads- och åtgärdsansvarig
Markskötsel	Röjning och hamling av träd och buskar	1:A, 1:J	2012 och löpande	Förvaltaren står för de större röjningsinsatserna medan markägare eller arrendator står för det löpande underhållet att hålla efter igenväxning av buskar och vass.
	Nedtagning av vass	1:B	Fortlöpande efter överenskommelse med markägare/arrendator	Förvaltaren
	Nedtagning av vass	1:G, 1:H, 1:I	Fortlöpande efter överenskommelse med markägare/arrendator	Förvaltaren
	Röjning av vass, buskar och träd	5:A, 5:B 5:C, 5:D	2012-	Förvaltaren
Anläggningar	Anläggande av 3 gömslen	1:A, 3:A	2012-2013	Förvaltaren
	Anläggande av 2 fågeltorn	3:B, 1:F	2012-2013	Förvaltaren
	Anläggande och underhåll av pakeringsplats	Bilaga 3	2012 och löpande	Förvaltaren. Nyttjanderättsavtal tecknas omgående med markägare.

	Framtagning, uppsättning och underhåll av informationsskylt och skyltställ.	Bilaga 3	2012 och löpande	Förvaltaren
	Uppsättning och underhåll av gränsmarkering	Hela området	2012 och löpande	Förvaltaren
	Anläggande och underhåll av stängselövergångar.	Bilaga 3	2012 och löpande	Förvaltaren

10 Rödlistade arter

Nedan redovisas de rödlistade arter som noterats i naturreservatet Foteviksområdet. Arterna på rödlistan anges med förkortning av hotkategori enligt Artdatabankens rödlista från år 2010. Hotkategorierna är: Kunskapsbrist (DD), Försvunnen (RE), Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU) och missgynnad (NT). De rödlistade arter som kategoriseras som endera Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN) eller sårbar (VU) benämns som hotade.

Förekommande arter upptagna på Artdatabankens rödlista

Växtarter

Svenskt artnamn	Latinskt artnamn	Status
Busktörne	<i>Ononis spinosa</i> ssp. <i>Spinosa</i>	NT
Dansk iris	<i>Iris spuria</i>	EN
Dikesskräppa	<i>Rumex conglomeratus</i>	EN
Dvärglin	<i>Radiola linoides</i>	VU
Engelsk skörbjuggsört	<i>Cochlearia officinalis</i> ssp. <i>Angli</i>	NT
Flikstånds	<i>Senecio erucifolius</i>	CR
Flockarun	<i>Centaurium erythraea</i>	VU
Fältnarv	<i>Sagina apetala</i>	EN
Gatmålla	<i>Chenopodium murale</i>	EN
Klintsnyltrot	<i>Orobancha elatior</i>	EN
Knutört	<i>Anagallis minima</i>	VU
Knölvial	<i>Lathyrus tuberosus</i>	VU
Kranssalvia	<i>Salvia verticillata</i>	EN
Kritsuga	<i>Ajuga genevensis</i>	CR
Kråkkrassing	<i>Coronopus squamatus</i>	VU
Kustgentiana	<i>Gentianella baltica</i>	EN
Källgräs	<i>Catabrosa aquatica</i>	VU
Liten kärrmaskros	<i>Taraxacum litorale</i>	VU
Luktvädd	<i>Scabiosa canescens</i>	VU
Marrisp	<i>Limonium vulgare</i>	NT
Ormax	<i>Parapholis strigosa</i>	EN
Paddfot	<i>Asperugo procumbens</i>	NT

Piggtistel	<i>Carduus acanthoides</i>	NT
Pipstärka	<i>Oenanthe fistulosa</i>	EN
Praktnejlika	<i>Dianthus superbus</i>	EN
Renlost	<i>Bromus arvensis</i>	EN
Saltmålla	<i>Atriplex pedunculata</i>	EN
Sammetsbockrot	<i>Pimpinella saxifraga</i> ssp. <i>nigra</i>	EN
Smal käringtand	<i>Lotus tenuis</i>	NT
Småtörel	<i>Euphorbia exigua</i>	VU
Spjutsporre	<i>Kickxia elatine</i>	EN
Spädnarv	<i>Arenaria leptoclados</i>	CR
Strandkalkmossa	<i>Tortella flavovirens</i>	NT
Strandnål	<i>Bupleurum tenuissimum</i>	NT
Strandsötväppling	<i>Melilotus dentatus</i>	CR
Taggkörvel	<i>Anthriscus caucalis</i>	VU
Vit kattost	<i>Malva pusilla</i>	VU
Vitnoppa	<i>Pseudognaphalium luteo-album</i>	CR
Värkällört	<i>Montia minor</i>	NT
Åkermadd	<i>Sherardia arvensis</i>	EN
Åkerranunkel	<i>Ranunculus arvensis</i>	VU
Åkersyska	<i>Stachys arvensis</i>	VU
Ängskorn	<i>Hordeum secalinum</i>	EN
Östkustarv	<i>Cerastium subtetrandrum</i>	NT

Djurarter

Backsvala	<i>Riparia riparia</i>	NT
Berglärka	<i>Eremophila alpestris</i>	VU
Bergand	<i>Aythya marila</i>	VU
Berguv	<i>Bubo bubo</i>	NT
Bivråk	<i>Pernis apivorus</i>	VU
Blå kärrhök	<i>Circus cyaneus</i>	NT
Brunand	<i>Aythya ferina</i>	NT
Brushane	<i>Philomachus pugnax</i>	VU
Dubbelbeckasin	<i>Gallinago media</i>	NT
Fjällgås	<i>Anser erythropus</i>	CR
Fjälluggla	<i>Bubo scaniacus</i>	CR
Fjällvråk	<i>Buteo lagopus</i>	NT
Fältpiplärka	<i>Anthus campestris</i>	EN
Gräshoppsångare	<i>Locustella naevia</i>	NT
Grönfläckig padda	<i>Bufo viridis</i>	CR
Gulhämpling	<i>Serinus serinus</i>	VU
Göktyta	<i>Jynx torquilla</i>	NT
Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	NT
Hämpling	<i>Carduelis cannabina</i>	VU
Jaktfalk	<i>Falco rusticolus</i>	VU

Jorduggla	<i>Asio flammeus</i>	NT
Kentsk tärna	<i>Sterna sandvicensis</i>	VU
Kornsparv	<i>Emberiza calandra</i>	EN
Kungsfiskare	<i>Alcedo atthis</i>	VU
Kungsörn	<i>Aquila chrysaetos</i>	NT
Litet stamfly	<i>Amphipoea crinanensis</i>	NT
Luddkrisslemal	<i>Digitivalva valeriella</i>	CR
Mindre flugsnappare	<i>Ficedula parva</i>	NT
Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT
Mosshumla	<i>Bombus muscorum</i>	VU
Myrspov	<i>Limosa lapponica</i>	VU
Nattskärna	<i>Caprimulgus europaeus</i>	VU
Ortolansparv	<i>Emberiza hortulana</i>	VU
Pilgrimsfalk	<i>Falco peregrinus</i>	VU
Pungmes	<i>Remiz pendulinus</i>	EN
Rakhorndyvel	<i>Onthophagus nuchicornis</i>	NT
Rapphöna	<i>Perdix perdix</i>	NT
Roskarl	<i>Arenaria interpres</i>	VU
Rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	VU
Rotstreckat stråfly	<i>Chortodes brevilinea</i>	EN
Rödspov	<i>Limosa limosa</i>	CR
Rödstrupig piplärka	<i>Anthus cervinus</i>	VU
Röllikfallbagge	<i>Cryptocephalus bilineatus</i>	NT
Rördrom	<i>Botaurus stellaris</i>	NT
Salskrake	<i>Mergus albellus</i>	NT
Silltrut	<i>Larus fuscus</i>	NT
Skalbagge	<i>Apion penetrans</i>	VU
Skalbagge	<i>Hister bissexstriatus</i>	VU
Skalbagge	<i>Ochthebius auriculatus</i>	NT
Skalbagge	<i>Ochthebius viridis</i>	VU
Skalbagge	<i>Opilo mollis</i>	NT
Skalbagge	<i>Paracymus aeneus</i>	NT
Skalbagge	<i>Peltodytes caesus</i>	NT
Skalbagge	<i>Philonthus salinus</i>	NT
Skalbagge	<i>Quedius balticus</i>	NT
Skalbagge	<i>Saprinus virescens</i>	NT
Skalbagge	<i>Tomoglossa luteicornis</i>	DD
Skalbagge	<i>Longitarsus reichei</i>	NT
Skedand	<i>Anas clypeata</i>	NT
Skräntärna	<i>Sterna caspia</i>	VU
Småfläckig sumphöna	<i>Porzana porzana</i>	VU
Smålom	<i>Gavia stellata</i>	NT
Småtärna	<i>Sterna albifrons</i>	VU
Snedstreckad fältmätare	<i>Perizoma bifaciata</i>	NT

Sommargylling	<i>Oriolus oriolus</i>	EN
Stjärtand	<i>Anas acuta</i>	NT
Storspov	<i>Numenius arquata</i>	VU
Strandpadda	<i>Bufo calamita</i>	VU
Svarthent strandpipare	<i>Charadrius alexandrinus</i>	RE
Svarthakedopping	<i>Podiceps auritus</i>	NT
Svarttärna	<i>Chlidonias niger</i>	VU
Svärta	<i>Melanitta fusca</i>	NT
Sydlig kärrsnäppa	<i>Calidris alpina ssp. Schinzii</i>	CR
Sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	NT
Sädgås	<i>Anser fabalis</i>	NT
Trastsångare	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	NT
Tretåig mås	<i>Rissa tridactyla</i>	EN
Turkduva	<i>Streptopelia decaocto</i>	VU
Vaktel	<i>Coturnix coturnix</i>	NT
Violettbrunt jordfly	<i>Euxoa recussa</i>	NT
Vinterhämling	<i>Carduelis flavirostris</i>	EN
Vit stork	<i>Ciconia ciconia</i>	RE
Vitt stråfly	<i>Chortodes morrisii</i>	EN
Ågrävare	<i>Dyschirius intermedius</i>	NT
Ål	<i>Anguilla anguilla</i>	CR
Årta	<i>Anas querquedula</i>	VU
Ängshök	<i>Circus pygargus</i>	EN

11 Källor

11.1 Inventeringar, underlagsmaterial m m

Länsstyrelsen i Skåne län, 2008. Förslag till skötselplan för Foteviksområdet

Olsson, P & Öhrström, P, 2008. Vasshävd i Foteviken.

Olsson, P & Öhrström, P, 2008. Vasshävd på Gessie Ängar.

11.2 Litteratur

Calluna kulturförening, november 2000. Tidningen På Ljungen, nr 8.

Falsterbo fågelstation, 2005. Inventering av häckande kustfåglar och övervakning av fågel-skyddsområden i Vellinge kommun. Verksamhetsrapport.

Flodin, L-Å, Green, M och Ottvall, R. 2008 Häckande fåglar på havsstrandängar i Halland och västra Skåne 2007, rapport 2008:47.

Ingers, I. 1962. Ortsnamn i kustlandet mellan Malmö och Skanör.

Jakobsen, B:M och Rosborn, S. 2000 Den sydsvenska sandkusten.

Kraft, J. 1987. Falsterbohalvöns flora.

Mathiasson, S. 1962. Särpräglad kust. Tankar kring Foteviken – framtida nationalpark eller naturminne. Skånes natur 49:2

Länsstyrelsen i Skåne län, 2006. Kulturmiljöprogram för Skåne

Toxicon AB, 2007. Marin inventering av florin och faunan i Foteviken och Höllvikenområ-det. Underlagsrapport för den marina statusen i området, Rapport 152-06.

Vellinge strandmark, 2005. Historia, nutid, framtid

11.3 Kartor

Fastighetskartan, 2003

Häradsekononiska kartan 1910-1915

Skånska rekognoseringskartan, 1812-1820

Karta över Lilla Hammars by, 1807

11.4 Databaser

www.artdata.slu.se/rodlista/index.cfm se vidare Artfaktablad

11.5 Muntliga kontakter

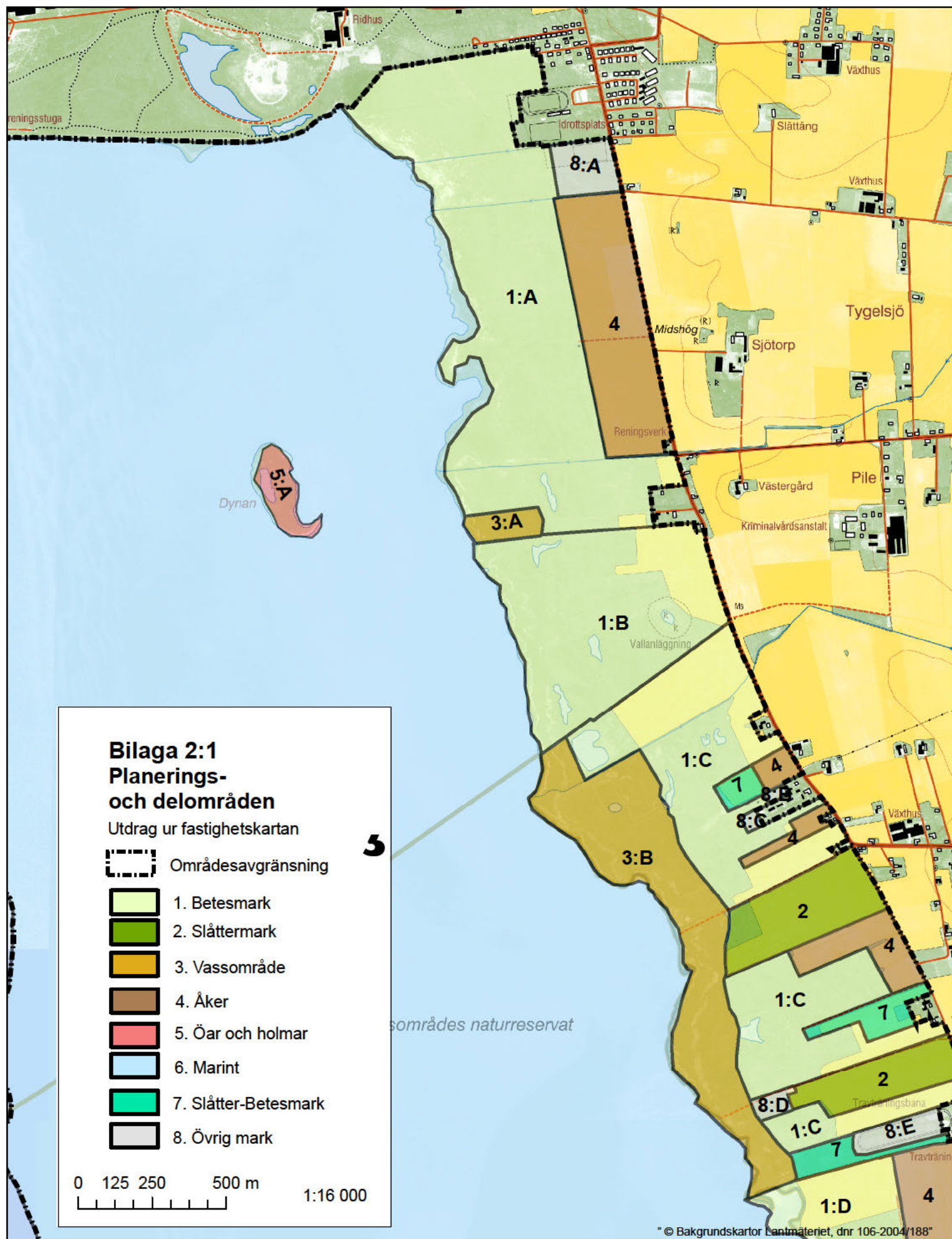
Jönsson, P-E, naturvårdsdirektör Länsstyrelsen i Skåne

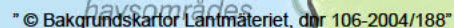
Olsson, P. Ornitolog och fågelskådare.

Wagnström J, Fiskeridirektör Länsstyrelsen i Skåne län,

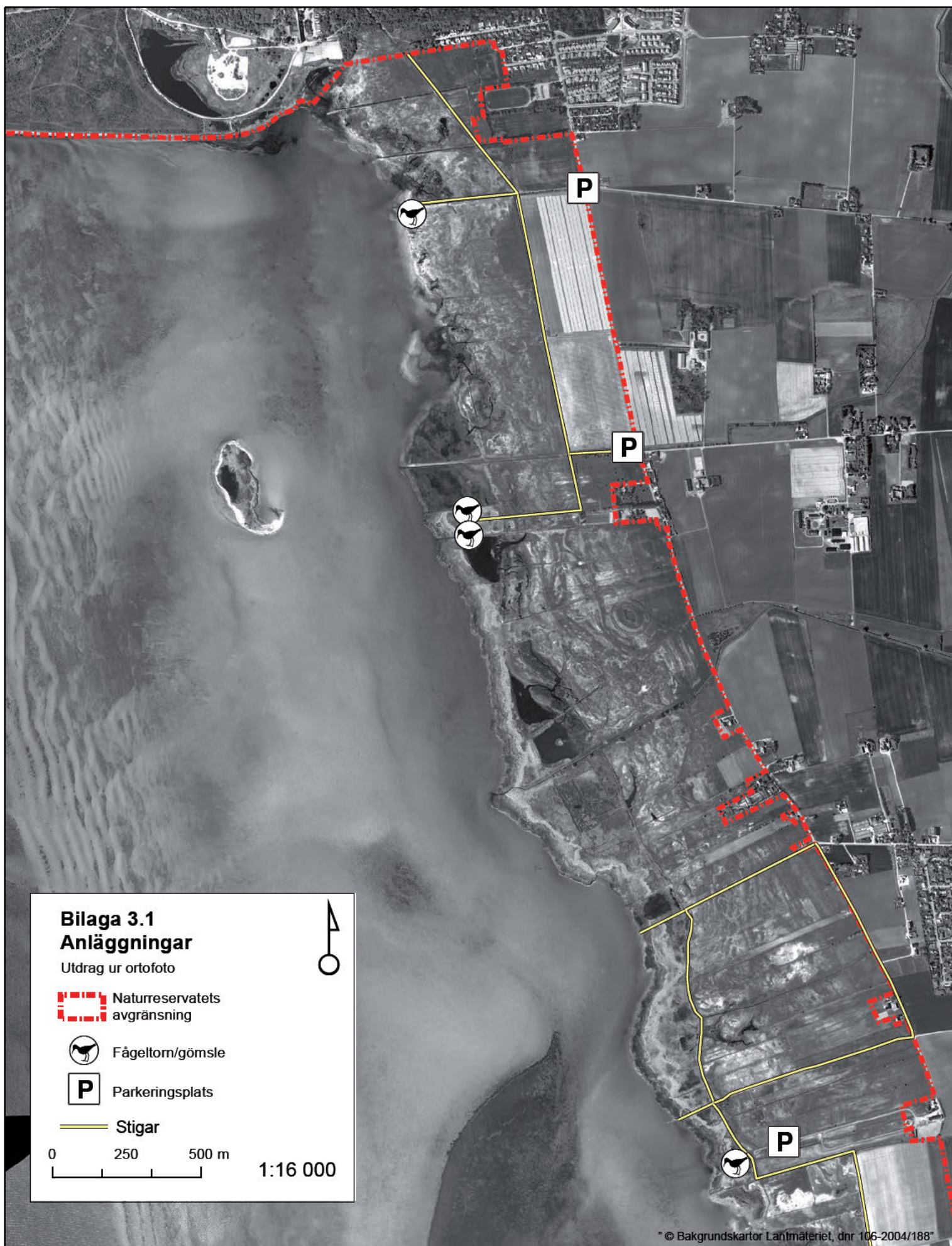

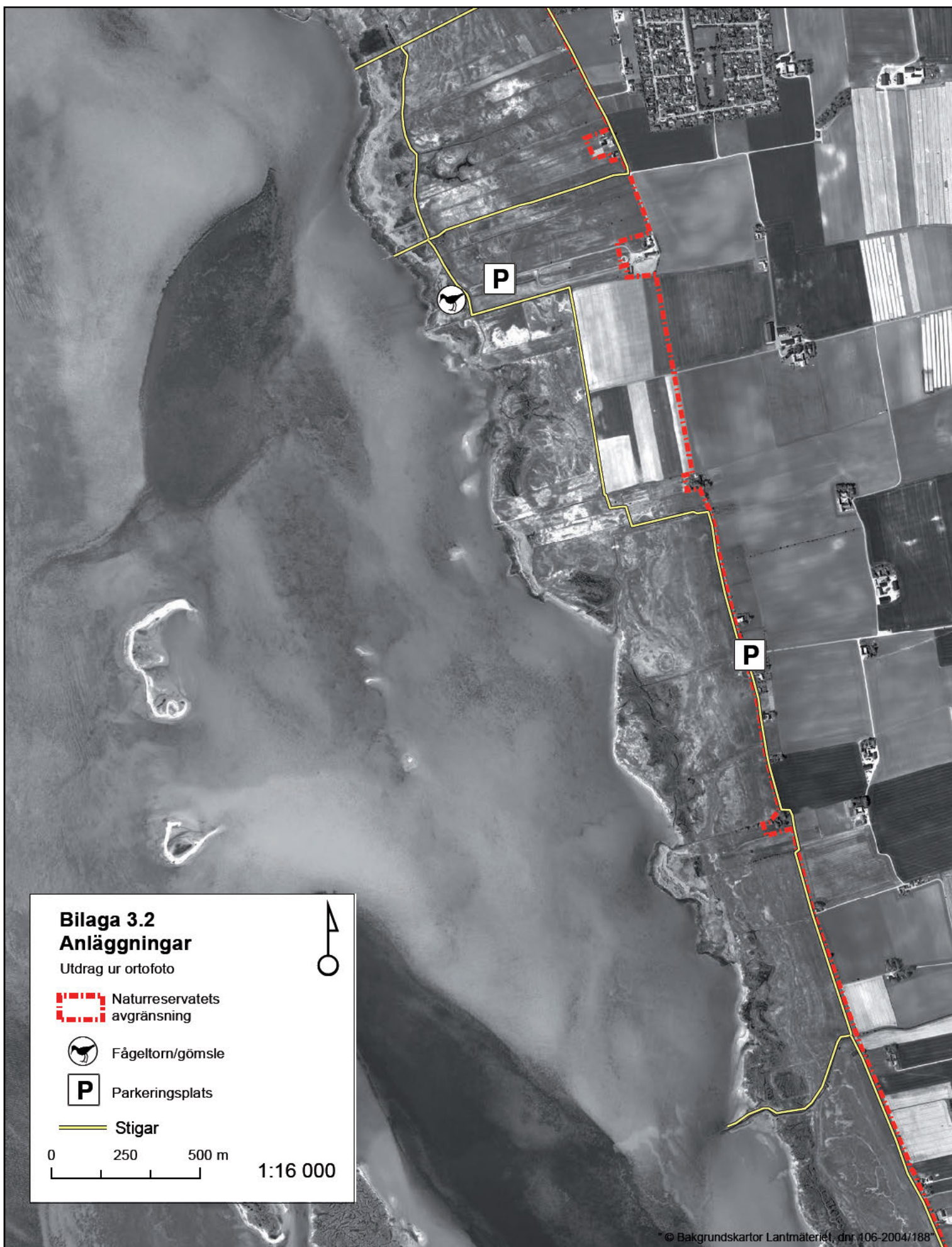

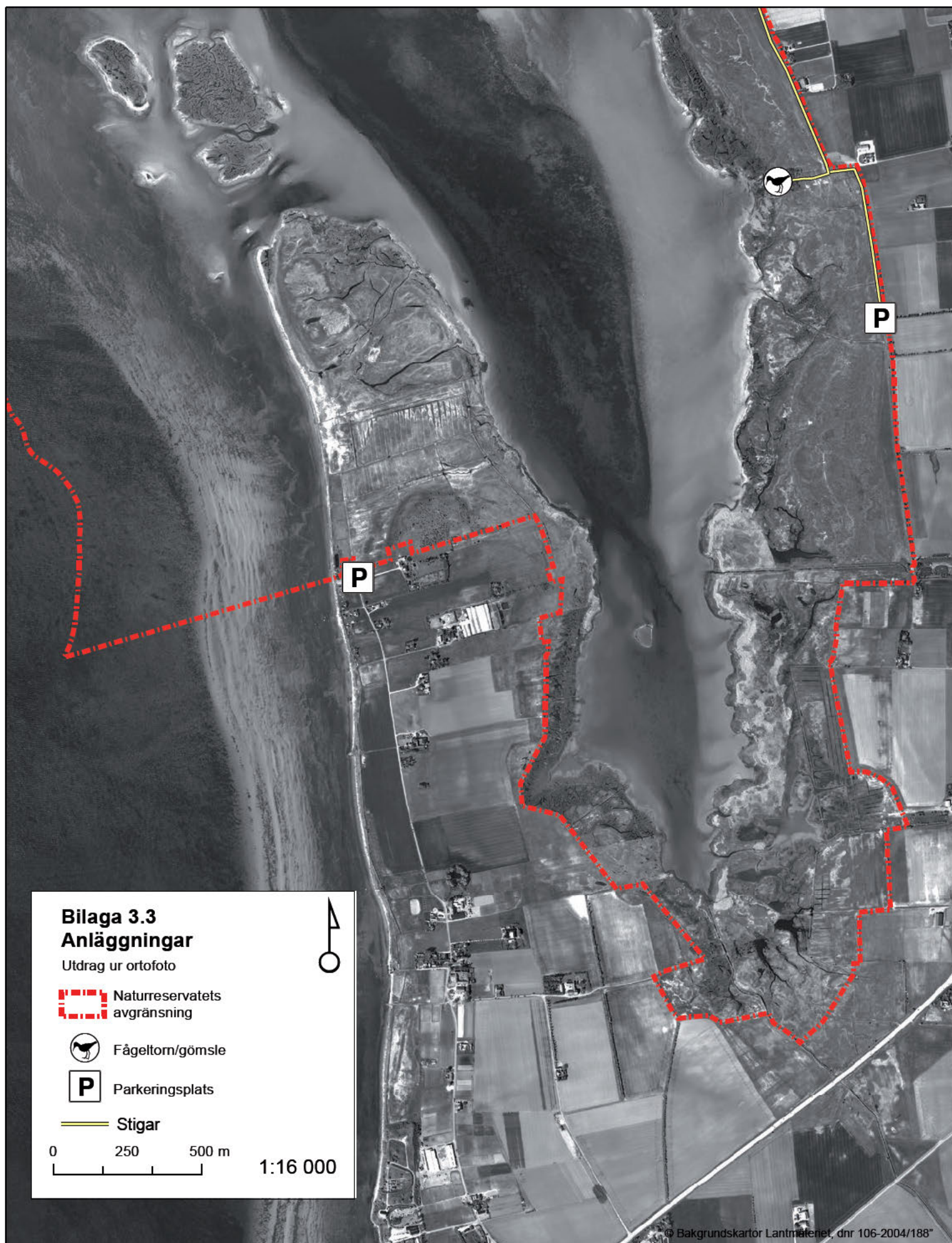

Naturreseptatet Foteviksområdet i Vellinge och Malmö kommuner syftar till att långsiktigt bevara natur-, kultur- och geomorfologiska värden i området marina miljöer samt de sista resterna av en utmark i ett odlingslandskap med mycket lång hävdkontinuitet. Särskild vikt läggs vid området betydelse för fågellivet. Området ingår i Eu:s nätverk av ekologiskt värdefulla områden, Natura 2000 och är upptagen i våtmarkskonventionen (Ramsar) och således av internationell betydelse som fågelokal.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreseptat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med reseptatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftsliv och turism, samt om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske.